

Perinne ja luovuus kulttuuriyrittäjyyden tekijöinä

Kehittämissuhteita Ikaalisten KulttuuriCampuksen ja

Rahkolan Joulutalon toimintaan

Sanna Jalaskoski

Opinnäytetyö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

05/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sanna Jalaskoski	
Työn nimi Perinne ja luovuus kulttuuriyrittäjyyden tekijöinä. Kehittämisehdotuksia Ikaalisten KulttuuriCampuksen ja Rahkolan Joulutalon toimintaan.	
Työn ohjaajat Jari Hoffren, Molla Walamies	Sivumäärä 55+5
Tiivistelmä Opinnäytetyön tavoitteena oli esittää kehittämisehdotuksia Ikaalisten KulttuuriCampus-hankkeen ja hankkeen avaajana toimineen Rahkolan Joulutalon toimintaan. Opinnäytetyössä on käytetty kahta tutkimusmenetelmää, kyselyä ja konsultaatiota. Kyselyn avulla selvitettiin Rahkolan Joulutalon onnistumista tapahtumana siihen osallistuneiden myyjien eli kädentaitajien näkökulmasta. Kyselyllä kartoitettiin myös heidän tietoisuuttaan KulttuuriCampus-hankkeesta sekä mielipiteitään hankkeen jatkokehittämisestä. Konsultoinneilla selvitettiin KulttuuriCampus-hankkeen ohjausryhmän käsityksiä hankkeen haasteista ja mahdollisuuksista. Opinnäytetyössä tarkastellaan kyselyssä ja konsultaatiossa ilmenneitä kehittämisehdotuksia, ongelmia ja havaintoja sekä vertaillaan kuinka kädentaitajien ja ohjausryhmäläisten näkemykset kohtaavat hankkeen tulevaisuudesta. KulttuuriCampus-hanke oli esiselvityshanke. Sen kehittämisalueita olivat kulttuuriympäristö ja rakennusperintö, luova talous ja kulttuuriyrittäjyys, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu, koulutus ja tutkimus sekä kansainvälisyys. Esiselvityshankkeen tavoitteena oli konseptin luominen luovasta aktiivisesti omillaan toimeentulevasta KulttuuriCampuksesta, joka edistää kulttuurialan toimijoiden verkostoitumista, innovaatioita ja tuotekehitystä ja luo toimintaedellytyksiä kulttuuriyrittäjyydelle Ikaalisissa. Syksyllä 2009 järjestetty Rahkolan Joulutalo oli ensimmäinen KulttuuriCampus-hankkeen alla toteutettu tapahtuma. Opinnäytetyön tulosten perusteella ensimmäistä kertaa järjestetty Rahkolan Joulutalo vastasi myyjien odotuksia hyvin. Joulutalon parhaiksi asioiksi kädentaitajat nimesivät käsityötuotteet, miljöö ja tunnelman. Rahkolan Joulutalon aikaansaama myynnillisäys oli huomattava, sillä suurin osa vastaajista ilmoitti myyntinsä lisääntyneen joko merkittävästi tai jonkin verran. Joulutalon tapahtumamäärää pidettiin sopivana ja lähes kaikkien vastaajien mielestä tapahtuma pitäisi järjestää myös tänä vuonna. Kehitettävää tapahtumassa on konseptoinnin, asiakaspalvelun, myyntikirjanpidon ja hintamerkintöjen sekä myös arvopohdinnan ja työntekijöiden ohjeistamisen suhteen. KulttuuriCampuksen kehittämiskohteita ovat tiedotus, toimijoiden tavoittaminen ja kulttuurisen kestävän kehityksen esiintuominen hankkeessa. Kyselyyn vastanneet ja konsultoidut ajattelivat hankkeen tulevaisuudesta melko samalla tavalla. Molempien visioissa esitettiin, että Rahkolassa ja Kauppalan alueella on pysyvää toimintaa ja konkreettinen kauppapaikka. Hankkeella nähtiin olevan paljon mahdollisuuksia kehittyä merkittäväksi kulttuuriyrittäjyyden lippulaivaksi, perinteikkään ympäristön elävöittäjäksi ja kaupunkilaisten yhteisöllisyyden nostattajaksi, mikäli tarvittavat palaset, arvot, aktiiviset ihmiset, resurssit ja vahva tahto, kohtaavat.	
Asiasanat kulttuuriyrittäjyys, luova talous, kulttuuriperintö, kulttuurihanke, konseptointi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Sanna Jalaskoski	
Title Tradition and Creativity as Creators of Cultural Entrepreneurship. Developing Proposals for The CultureCampus Ikaalinen Project and Rahkola Hall Christmas Event.	
Tutors Jari Hoffren, Molla Walamies	Number of pages 55+5
Abstract <p>The aim of this study was to propose ideas for developing the CultureCampus Project in Ikaalinen, and particularly for the Rahkola Hall Christmas Event.</p> <p>I have used two research methods in my study, enquiry and consultation. With the help of the enquiry I studied the success of the Rahkola Hall Christmas Event from the viewpoint of the artisans and handicraft sellers. The enquiry also helped to find out about how much they knew about the CultureCampus Project, and also what they thought about its further development possibilities. The consultations helped to find out about the steering group's opinions concerning the challenges and possibilities of the CultureCampus Project. In my study I examine development ideas, problems and observations that came up in the enquiry and consultation, and compare how the opinions about the future of the project expressed by the steering group and by the artisans meet.</p> <p>The CultureCampus Project was a preliminary study. Its development areas were cultural surroundings and building heritage, creative economy and cultural entrepreneurship, culture- and event tourism, education and research, and international activities. The aim of the preliminary study was to create a concept for an active, self-financing CultureCampus that would enhance innovations and product development, networking between different culture professionals, and that would create possibilities for active cultural entrepreneurship in Ikaalinen. The Rahkola Christmas Hall in the autumn of 2009 was the first event to take place as part of the CultureCampus Project.</p> <p>On the basis of this study, it seems that the Rahkola Christmas Hall Event met the expectations of the artisans. In their opinion, the best part of the Christmas Event was the handicraft products, the milieu, and the atmosphere. The increase in the sale of their products caused by the Christmas Event was considerable – the majority of the sellers said that their sales increased either considerably or to some degree. They thought that the number of events in the Christmas Hall was fine, and nearly everyone thought that the Christmas Event should be arranged also this year. Things to be further developed in the Event were the concept, customer service, sales accounting and pricing, and also assessing of values and guiding the workers.</p> <p>The points needing further development in the CultureCampus Project are information management, contacting the artisans, and enhancing the aspects of sustainable cultural development. Both the people who were consulted and those who responded to the enquiry seemed to have similar opinions about the future of the project. Both groups proposed in their visions permanent activities and a real selling/buying place in the Rahkola Hall and in the town itself. The respondents maintained the project would have great possibilities to become a significant flagship of cultural entrepreneurship, an invigorator of the traditionally rich surroundings, and a motivator for the community spirit of the townspeople – if the necessary parts, values, active people, resources, and a strong will meet.</p>	
Keywords cultural entrepreneurship, creative economy, cultural heritage, culture project, conceptualisation	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 KULTTUURI VETOVOIMATEKIJÄNÄ	8
2.1 Kulttuurikaupunki Ikaalinen	8
2.2 Kunnalliset kulttuuripalvelut	10
2.3 Imagotyö ja aluekehittäminen	12
2.4 Luova talous avain kasvuun ja kehitykseen	14
2.5 Kulttuuri yrittäjyydessä	16
3 KULTTUURICAMPUS IKAALINEN	18
3.1 Esiselvityshankkeen tausta ja tavoitteet	18
3.2 Hanke kulttuuritoimialan kehittäjänä	19
3.3 Ohjausryhmä linjaajana ja koordinoijana	21
3.4 Hankkeen avaajana Rahkolan Joulutalo	22
4 KULTTUURIHANKE TUTKIMUSKOhteena	25
4.1 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät	25
4.2 Aineiston käsittely	26
5 TULOKSET	28
5.1 Kysely Rahkolan Joulutalon kädentaitajille	28
5.2 Ohjausryhmän konsultaatiot	39
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	44
6.1 Tulosten vertailu ja arviointi	44
6.2 Rahkolan Joulutalon konseptointi	46
6.2 KultturiCampuksen tulevaisuus ja merkitys paikalliselle toiminnalle	48

LÄHTEET	50
LIITTEET	55
LIITE 1: Kyselylomake	
LIITE 2: Konsultaatiokysymykset	

1 JOHDANTO

Tutkimuksen aiheena on Ikaalisten kaupungin yhteistyössä Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymän ja maakuntakorkeakoulun kanssa toteuttama LEADER+-rahoitteinen KulttuuriCampus-esiselvityshanke. Tässä tutkimuksessa pureudutaan erityisesti esiselvityshankkeen käynnistäjänä toimineen Rahkolan Joulutalon jatkokehittämiseen.

KulttuuriCampus-esiselvityshankkeen hakijana ja hallinnoijana toimi Ikaalisten kaupunki ja hankeaika oli 1.7.2009–28.2.2010. Hankkeen kehittämisalueita olivat kulttuuriympäristö ja rakennusperintö, luova talous ja kulttuuriyrittäjyys, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu, koulutus ja tutkimus sekä kansainvälisyys. Esiselvityshankkeen tavoitteeksi asetettiin konseptin luominen luovasta, aktiivisesti omillaan toimeentulevasta KulttuuriCampuksesta, joka edistää kulttuurialan toimijoiden verkostoitumista, innovaatioita ja tuotekehitystä ja luo toimintaedellytyksiä kulttuuriyrittäjyydelle Ikaalisissa. (Ikaalisten kaupunki 2008, 456.) Esiselvityshankkeen raportti valmistuu keväällä 2010 ja hankkeelle haetaan jatkorahoitusta.

Ikaalisissa on monipuolista osaamista ainutlaatuisessa kulttuuriympäristössä. Se tunnetaan entuudestaan koulutus-, harmonikka- ja kylpyläkaupunkina, ja keskustan tuntumassa sijaitseva Wanha Kauppala muodostaa arvokkaan kulttuuriperintöympäristön. (Löfman & Läykki 2009, 2, 5.) Hankkeen lähtökohtana olikin kysymys, kuinka Ikaalisten kulttuuriperintöä ja paikallista osaamista voitaisiin hyödyntää tehokkaammin, mutta kulttuurisesti kestäväällä tavalla, kaupungin tulevaisuuden vetovoimatekijöinä (Ikaalisten kaupunki 2008, 456). KulttuuriCampus-esiselvityshankkeen tavoitteeksi asetettiin konseptin luominen kulttuurialan ja kulttuuriyrittäjyysmahdollisuuksien kehittämisestä Ikaalisissa.

Syksyllä 2009 KulttuuriCampus sai konkreettisen avauksen, kun Rahkolan Joulutalo toi Ikaalisten Wanhassa Kauppalassa sijaitsevaan Rahkolan Juhlataloon yli 50 kädentaitajan ja luovan alan yrittäjän tuotteita ja joulun

tunnelmaa. Joulutalosta on tarkoitus tehdä jokavuotinen perinne, ja jatkossa pyritään suunnittelemaan vastaavia tempauksia myös muille vuodenajoille. (Ikaalisten kaupunki 2009.)

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia kehittämissuhteita Rahkolan Joulutalon kehittämiseksi jatkossa sekä selvittää, millaisia visioita hankkeen ohjausryhmällä on suunnitelmien toteuttamiseksi. Työn toimeksiantajan, Ikaalisten kaupungin kulttuuritoimen, tarkoituksena on hyödyntää saatuja tuloksia KulttuuriCampuksen ja Rahkolan Joulutalon suunnittelussa ja jatkokehittämisessä.

Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt kahta tutkimusmenetelmää, kyselyä ja konsultaatiota. Kyselyn avulla selvitin Rahkolan Joulutalon onnistumista tapahtumana siihen osallistuneiden myyjien eli kädentaitajien näkökulmasta. Kyselyllä pyrin kartoittamaan myös heidän tietoisuuttaan KulttuuriCampus-hankkeesta sekä mielipiteitään hankkeen jatkokehittämisestä. Konsultoinneilla pyrin selvittämään KulttuuriCampus-hankkeen ohjausryhmän käsityksiä hankkeen haasteista ja mahdollisuuksista.

2 KULTTUURI VETOVOIMATEKIJÄNÄ

2.1 Kulttuurikaupunki Ikaalinen

Vuonna 1858 Suomen suuriruhtinas Aleksanteri II antoi julistuksen, jonka mukaan Ikaalisten kirkonkylästä tulee ostaa kruunulle maanalaa kauppalan perustamiseksi. Syntyi Suomen ensimmäinen, pienin ja ainoa epäitsenäinen kauppala. Vuonna 1977 kauppala jäi historiaan ja nimi muuttui Ikaalisten kaupungiksi. Nykyisin Suomen vanhin, pienin ja kaunein kauppala on Wanha Kauppala, Ikaalisten keskustan kyljessä sijaitseva kaupunginosa. (Seppälä 2009, 9-15, 37; Ikaalisten kaupunki 2010b.)

Luoteis-Pirkanmaalla, Kyrösjärven rannalla sijaitseva Ikaalinen on kulttuurin ja perinteiden kaupunki. Kauppalasta muodostui 1800-luvun loppupuolella koko pohjoisen Satakunnan hallinnollinen keskus ja maakunnan kulttuurielämän sydän. Paikallisen kulttuurin juuret ja pitkät perinteet juontavatkin tämän ajan vilkkaasta ja monipuolisesta yhdistystoiminnasta. Yhdistykset järjestivät aktiivisesti kulttuuritoimintaa, muun muassa konsertteja ja iltamia, joissa esiintyi paikkakuntalaisia muusikoita ja pelimanneja. (Seppälä 2009, 4, 23-26; Nallimaa-Luoto 2007, 497-502.)

Pelimanniperinteet ja hanurimusiikki elävät paikkakunnalla edelleen vahvasti ja vuosittain järjestettävällä Sata-Häme Soi -harmonikkafestivaalilla on iso rooli kaupungin kulttuuritarjonnassa. Vuonna 1884 paikkakunnalla alkanut kylpylätoiminta on värittänyt omalta osaltaan Ikaalisten kulttuurielämää. Nykyisin kylpyläperinteellä on vahva asema Ikaalisissa ja Ikaalisten kylpylä tunnetaan Pohjoismaiden suurimpana viihdekylpylänä. Kylpylä on myös paikkakunnan suurin työllistäjä. (Kehittämisyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki 2009, 10-11; Ikaalisten kaupunki 2010b; Nallimaa-Luoto 2007, 502.)

Kulttuuriperinteen lisäksi Ikaalisilla on pitkän linjan tausta myös koulutuskaupunkina, oppikoulu silloiseen kauppalaan perustettiin jo vuonna

1902. Nykyään kaupungissa toimivat Tampereen ammattikorkeakoulun toimipiste sekä Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymän ylläpitämät Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos IKATA, aikuiskoulutuskeskus Aikkari ja Ikaalisten kauppaoppilaitos. Lisäksi vapaan sivistystyön alaan kuuluvat Ikaalisten kansalaisopisto ja Ylä-Satakunnan musiikkiopisto täydentävät paikkakunnan koulutus- ja kulttuuritarjontaa. (Nallimaa-Luoto 2007, 216-217, 637; Ikaalisten kaupunki 2010b.)

Vuonna 1977 Ikaalisten kaupungin kulttuuritoimintaa ohjaamaan perustettiin kulttuurilautakunta järjestämään erilaisia juhlatilaisuuksia ja näyttelyitä sekä luomaan edellytyksiä kulttuuritoiminnoille, jotka tavoittavat kuntalaisia laajasti. Toiminnan monipuolistuessa kaupunkiin perustettiin kulttuurisihteerin virka vuonna 1980. (Nallimaa-Luoto 2007, 636.) Nykyisin kulttuuritoimen tehtävänä on tukea kulttuurin harrastamista ja taidetta Ikaalisissa. Tärkeimpiä kulttuuritoimen toimintamuotoja ovat näyttelytoiminta, elokuvaesitykset, kesäteatteri, tapahtumat, kulttuuritilaisuudet ja juhlat. Kaupungin kulttuuripalveluiden tavoitteena on pitää Ikaalinen kulttuuriltaan ja kulttuurimatkailultaan aktiivisena ja vetovoimaisena paikkakuntana. (Ikaalisten kaupunki 2007, 16.)

Ikaalisten kulttuurisihteerin virka on Luoteis-Pirkanmaan ainoana kulttuurialan viranhaltijana virkanimikkeellä kulttuurisihteerin. Entistä harvemmassa kunnassa on jäljellä kulttuurivirkoja, sillä monissa kunnissa kulttuuritoimi on yhdistetty muuhun toimintaan tai lakkautettu kokonaan. (Harhala 2008,11.) Eryityisesti alle 15 000 asukkaan kunnissa kävi kulttuurisihteerikato 1990-luvulla, sillä vuosikymmenen aikana noin joka toisessa kunnassa lakkautettiin kulttuurivirka (Keltti 2001, 6). Onkin sekä kulttuurisesti että imagollisesti arvokasta, että Ikaalisten kaupunki on pystynyt säilyttämään kulttuurisihteerin viran organisaatiossaan.

2.2 Kunnalliset kulttuuripalvelut

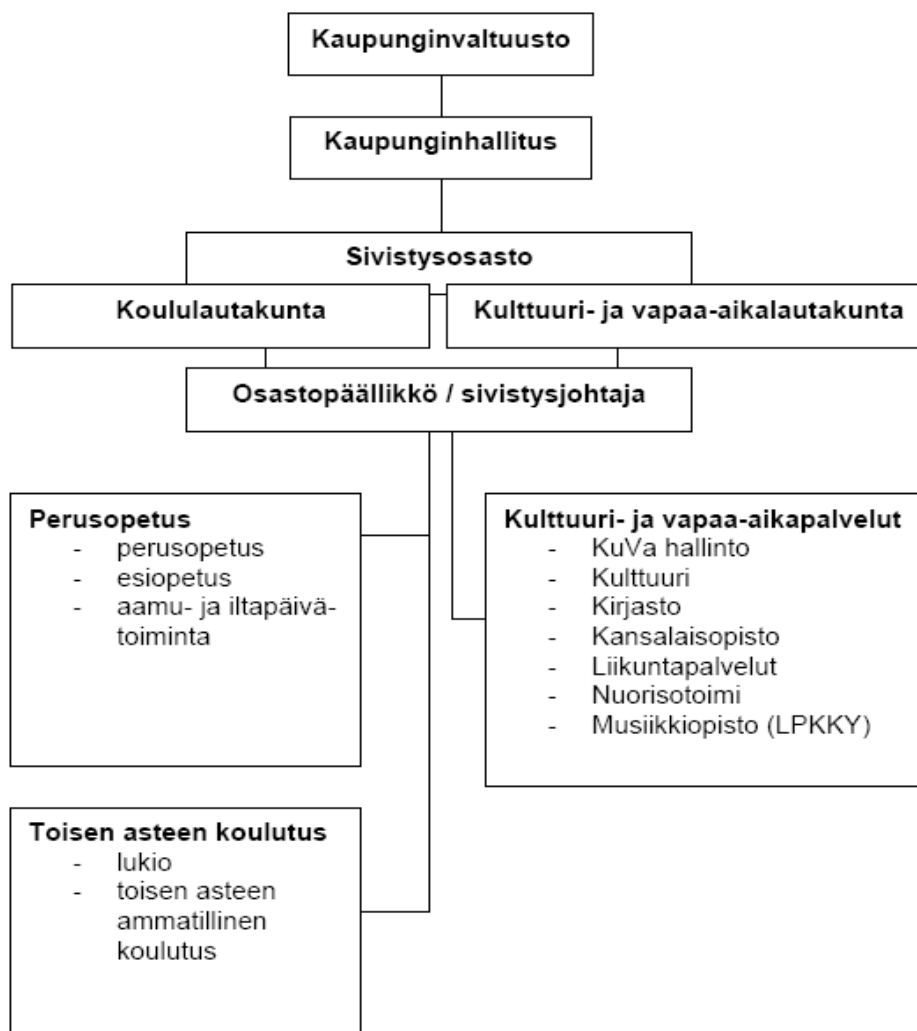
Kuntien tehtäviä ja samalla kulttuuripalveluja määrittävät useat lait. Perustuslaki ja kuntalaki säätelevät kuntien oikeuksia, velvollisuuksia ja tehtäviä yleisimmällä tasolla. Kulttuuritoimintaa ja kulttuurin rahoitusta määritteleviä lakeja ovat kuntien valtiosuuslaki, laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta ja sitä koskeva asetus sekä laki kuntien kulttuuritoiminnasta. Tiettyjä kulttuurisektoreita ja niiden toimintaa säätelevät lisäksi museolaki ja valtioneuvoston asetus museoista, teatteri- ja orkesterilaki sekä laki taiteen perusopetuksesta.

Kulttuuripalvelut määritellään usein peruspalveluiksi, vaikka toisin kuin esimerkiksi opetuspalveluissa, kuntalaisilla ei ole subjektiivista oikeutta tiettyihin kulttuuripalveluihin, vaan kunnat voivat järjestää kulttuuripalveluja haluamallaan tavalla. Ainoastaan kirjastopalvelut ja ns. yleinen kulttuuritoiminta ovat kunnille lakisääteisiä, joskin viimeksi mainittu on kirjattu lakiin väljästi. Kunnat rahoittavat toimintaansa pääasiassa toimintatuloilla, verotuloilla ja valtiosuuksilla. Valtiosuuksien tarkoitus on tukea kuntia palvelujen ylläpitämisessä eri puolilla Suomea ja niiden laskennallinen peruste määräytyy kulttuuripalveluissa yleensä kunnan ylläpitämän toiminnan suoritemäärällä, henkilötyövuodella tai asukasmäärällä kerrotulla yksikköhinnalla. (Ruusuvirta, Saukkonen, Selkee & Winqvist 2008, 17.)

Vapaa-ajan ja koulutustason noustessa taide- ja kulttuuritarjonnan merkitys kasvaa. Tämä meneillään oleva yhteiskunnallinen muutos johtaa niin tiedon, viestinnän, luovuuden kuin kulttuurinkin korostumiseen. Kulttuuripalveluiden tuottaminen ja kulttuuritoiminnan tukeminen paikallisesti ja alueellisesti onkin julkisen sektorin yksi päätehtävistä. Monet varsinaiset taidelaitokset keskittyvät kaupunkeihin ja maakuntien keskuksiin, mutta lähes jokaisessa kunnassa on kirjasto sekä kansalaisopistotoimintaa. Kulttuuritoiminnalla on sidokset myös muihin kunnallisiin palveluihin, ja esimerkiksi kulttuurin ja koulujen yhteistyötä tehdään kunnissa paljon, samoin kulttuurista nuorisotyötä. Varsinaisia kulttuuritoimen virkoja oli vuonna 1999 vain 40 prosentissa kuntia. Kunnat ovatkin muuttuneet kulttuuripalvelujen tuottajista yhä enemmän palvelujen ostajiksi. Osassa kuntia kulttuuritoiminnan tärkeänä painopisteenä on erilaisten

kansalaisjärjestöjen avustaminen, jonka tavoitteena on tukea ja mahdollistaa kuntalaisten omaehtoista toimintaa. (Suomen Kuntaliitto 2002, 30-31.)

Ikaalisten kaupungin sivistysosastoon kuuluvat koululautakunta ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Sivistysosaston osastopäällikkönä toimii sivistysjohtaja. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa on 7 jäsentä ja kokouksiin osallistuu myös kaupunginhallituksen edustaja. Lautakunnan esittelijä on sivistysjohtaja, joka toimii myös pöytäkirjanpitäjänä. Päätösasioita valmistelee sivistysjohtajan lisäksi yksiköiden esimiehet sekä koulutoimiston toimistonhoitaja. Kaupungin kulttuuritoimi on osa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluita ja toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan ja sivistysjohtajan ohjauksessa (KUVIO 1). (Ikaalisten kaupunki 2007, 16.)

KUVIO 1. Organisaatiokaavio (Ikaalisten kaupunki 2007, 9)

2.3 Imagotyö ja aluekehittäminen

Kaupunkien ja alueiden talouteen, palveluihin ja asumismahdollisuuksiin ovat kiinteästi yhteydessä niiden kulttuurinen ja sosiaalinen kehitys. Imagotyön lähtökohtia ovat paikallista ja alueellista kehittämistä koskevat teemat. Kun kaupunki haluaa toteuttaa kattavaa ja kestävästä kehittämistyötä, elinkeinoja, palveluita ja asumista sekä ympäristöä voidaan pitää tärkeimpinä imagotyön kohteina. (Äikäs 2004, 226-227.)

Kaupunkien ja kuntien markkinoinnin tarve on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina, ja kunnat ovat ryhtyneet tuotteistamaan itseään. Kaupungit ja alueet ovat tietoisesti ryhtyneet tuottamaan itsestään kuvaa, jonka toivotaan parantavan niiden asemaa kiristyvässä kilpailussa. Kun samaan aikaan yhteiskunnassa puhutaan kuntien jo pelkästään lakisääteisten tehtävien hoitamisesta koituvista rasitteista ja ongelmista, ovat kuntien imagohyöty- ja tuotteistamistoimet haastavia. Kunnissa onkin keskusteltava, mihin investoinnit suunnataan ja mitä panostuksilla tavoitellaan. Satsaukset alue- ja kaupunkimarkkinointiin auttavat pitämään väestön ja yrittäjät alueella, houkuttelemaan uusia asukkaita ja investointeja ja näin turvaamaan kunta- ja aluetaloutta. (Mt., 5-6.)

Kunnan kulttuuripalveluiden tehtävä on rakentaa omalta osaltaan alueen elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta. Symboliikka sisältävistä kulttuuri-imagosta ja niitä ilmentävistä tarinoista, kuten metaforista, visuaalisuudesta ja kuvista, on muodostunut kehittämistyön välineitä, joilla kaupungit pyrkivät houkuttelemaan työvoima-, matkailija-, asukas- ja pääomavirtoja (Kainulainen 2005, 23). Vallalla oleva tarinoiden nousukausi on aukaissut uusia näkyvyyden ja markkinoinnin mahdollisuuksia myös pienille ja syrjäisille maaseutupaikkakunnille (Ilmonen 2009, 53).

Kaupunki-imagot ovat täynnä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia merkityksiä. Ne ovat myös yhteiskunnallisesti määrittyneitä tuotteita, ”joilla on sekä käsitteellinen että käsin kosketeltava luonne – lisäksi molemmat ’luonteet’ sisältävät aimo annoksen poliittisuutta”. (Äikäs 2004, 21.) Kulttuuritoimiala toimii sosiaalisen pääoman välineenä ja ihmisen hyvinvointia edistävänä tekijänä,

joka kehittää alueen vetovoimaa ja taloudellista tulosta. Kulttuuri nähdäänkin imagoressurssina ja kilpailukyvyn lisääjänä. (Ilmonen 2009, 44-47; Pirkanmaan liitto 2007, 5).

Tietoyhteiskunnan ja luovan talouden kehittymiselle on tyypillistä alueellinen keskittyminen, joka voi synnyttää ”myönteisiä luovia kehitysimpulsseja ja -kierteitä”. Suomessa suurten luovuuskeskittymien muodostuminen on mahdotonta pääkaupunkiseudun ulkopuolella, mutta pienemmässä mittakaavassa pesäkkeiden syntyminen on mahdollista pienemmilläkin alueilla. Uudentyyppisiä luovan toiminnan keskittymiä edustavat esimerkiksi Arabianranta ja Korjaamo Helsingissä sekä Akun Tehdas Ylöjärvellä. ”Parhaimmillaan ne synnyttävät uusia luovaan yritys- ja muuhun toimintaan liittyviä yhteistyöverkostoja ja juurruttavat myös uudenlaisen aluekehittymisen versoja, jotka voivat vaikuttaa merkittävästikin alueiden elinkeinotoimintaan ja taloudelliseen kehitykseen.” (Opetusministeriö 2005, 44.)

Kulttuurivetoiset uudistamisprosessit kaupungeissa ja kunnissa saavat muotonsa usein kulttuuri-investointien ja imagollisten lippulaivaprojektien yhteydessä. Esimerkiksi suuren kulttuurifestivaalien järjestäminen, kulttuurilaitoksen rakentaminen, vanhojen teollisuuskiinteistöjen uusiokäyttöön otto tai kokonaisen kulttuurikorttelin suunnittelu ovat olleet tapoja uudistaa kaupunkien kulttuuritoimintaa. Kaikkien uudistushankkeiden on myös todettu heijastuneen sekä välittömästi että välillisesti kaupunkien imagoihin, elävyyteen, markkinointiin, työllisyyteen, sosiaalisten ongelmien lievenemiseen sekä alueiden identiteettiin. (Kainulainen 2005, 8.) Tässä valossa tarkasteltuna Ikaalisten KulttuuriCampus ja Rahkolan Juhlatalon hyödyntäminen kulttuuriyrittäjyyden kehittämisen ja esiintuonnin sydämenä on tavoiteltava päämäärä, jolla on hyvät mahdollisuudet tuoda mainittuja positiivisia vaikutuksia kaupunkiin.

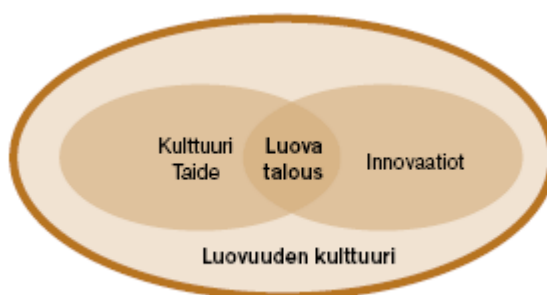
2.4 Luova talous avain kasvuun ja kehitykseen

Nykyisin luovuus käsitteenä liitetään lähes mihin tahansa kaupalliseen tai sisälön laatuun viittaavaan ja se on myös monien strategioiden ja opetussuunnitelmien päämääränä. Luovuus liittyy kaikkeen inhimilliseen toimintaan, myös talouteen ja etenkin kilpailukykyyn. (Bruun, Eskelinen, Kauppinen & Kuusela 2009, 21; Houni 2006, 121.) Luovasta taloudesta ja kulttuurista on tullut merkittäviä alueiden kilpailukyvyyn ja innovaatiotoiminnan tekijöitä. Tämä on esillä Euroopan Unionin ja Suomen kansallisissa strategioissa ja ohjelmissa, myös nykyisessä hallitusohjelmassa. Lisäksi Opetusministeriö vahvistaa omalta osaltaan luovaa taloutta kulttuuripoliittisen perustan kautta. Luovan talouden osana kulttuurin toimialat on merkittävä sektori. (Opetusministeriö 2009, 4.)

Kulttuurin toimialoilla työskenteli Suomessa vuonna 2006 yli 102 000 henkilöä, joka oli 4,19 % Suomen koko työllisestä työvoimasta. Kansantaloudessa kulttuurisektorin tuottama arvonlisäys oli vuonna 2006 noin 4,6 miljardia euroa eli 3,2 % BKT:sta. Myös kulttuurin kokonaistaloudelliset merkitykset ovat huomattavia. YK:n laatiman *Creative Economy Report 2008* -selvityksen mukaan luovien alojen tuotteiden ja palveluiden kansainvälinen kauppa kasvoi vuosien 2000-2005 välillä vuosittain 8,7 % ja viennin osuus nousi vuosien 1996-2005 aikana 227,5 miljardista dollarista 424,4 miljardiin dollariin (United Nations 2008, 4). Selvitys osoitti, että luovien alojen merkitys talouskasvun, työllisyyden, kaupan, innovaatioiden ja yhteisöllisyyden edistäjänä on muodostunut keskeiseksi. (Opetusministeriö 2009, 4; Purje 2008.)

Luova talous (*creative economy*) on taiteeseen ja kulttuuriin perustuvaa kaupallista tuotantoa, joka syntyy luovuuden kulttuurin vallitessa ja kulttuurin ja innovaatioiden kohdatessa (Opetusministeriö 2009, 18). Luova talous on ajan mittaan korvannut käsitteen kulttuuriteollisuus (*cultural industry*), sillä se käsittää taiteiden merkityksen laajemmassa perspektiivissä (Hautamäki 2010, 1). Luova talous viittaakin kulttuuritoimialan ja kulttuuriteollisuuden tai laajemmin luovien toimialojen (*creative industries*) roolin vahvistumiseen sekä talouden keskeisenä sektorina että uuden keksimisen korostumisena muillakin toimialoilla. (Suutari 2007, 12.)

Luovan talouden ja kulttuurin yhteyksiä käsittelevässä keskustelussa on nähtävissä kolme tasoa. Kapeassa määrittelyssä puhutaan vain kulttuurin toimialoista, kun taas laajemmin voidaan keskustella myös kulttuurin tuomasta lisäarvosta muilla toimialoilla. Kolmas taso keskustelussa on luovuus itsessään muilla toimialoilla, jolloin luovuus on uusien ideoiden synnyttämistä ja innovatiivisuuden lähtökohta. (Suutari 2007, 13.) Innovaatiot nähdään enenevässä määrin taloudellisen toiminnan kasvualueena, puhutaan esimerkiksi ”innovaatioille perustuvasta kasvusta” (Bruun ym. 2009, 26). KUVIO 2 kuvaa kulttuurin, innovaatioiden ja talouden yhteyksiä neljän tekijän avulla. Luovuuden kulttuurilla tarkoitetaan luovuutta, rohkeutta ja riskinottoa arvostavaa kulttuuria. (Hautamäki 2009, 18.)

KUVIO 2. Luovuuden kulttuuri ja luova talous (Hautamäki 2009, 18)

Kulttuuria ja luovaa toimintaa ei perinteisesti ole tarkasteltu varteenotettavana osana taloutta, ennemminkin ajattelussa on ollut vastakkainasettelua kulttuurin ja talouden suhteen (Turun Kauppakorkeakoulu 2007, 2). Kulttuuri on nähty talouden vastakohtana, voittoa tavoittelemattomana järjestelmänä. On kuitenkin todettu, että kulttuurijärjestelmät eli kulttuuriset ekosysteemit tukevat talouden toimintoja ja että kulttuurituotteilla on taloudellista arvoa. Tämän lisäksi tuotteilla on myös kulttuurista arvoa. Kulttuurituotteilla on siis kaksi merkitystä, kulttuurinen ja taloudellinen. Tällöin kulttuurituotteen kaupallistaminen ja myyminen ei itsessään vähennä tuotteen kulttuurista merkitystä, ja samoin suuri taloudellinen arvo tai tuotto ei välttämättä lisää tuotteen kulttuurista arvoa. (Hautamäki 2010, 2-3.)

Tulevaisuudessa kulttuurin ja luovien alojen uskotaan vahvistuvan ja innovoivan muita elinkeinoaloja esimerkiksi palvelujen symbolisoinnin ja estetisoinnin osalta (Ilmonen 2009, 45). Design ja brändit ovat hyviä esimerkkejä innovaatiotoiminnasta, johon kulttuuri ja taide tuovat lisäarvoa. Kulttuurinen osaaminen on tulossa yhä tärkeämmäksi kaikessa liiketoiminnassa, kuten sen johtamisessa, työntekijöiden motivoinnissa, markkinoinnissa ja brändeissä. (Opetusministeriö 2009, 18.)

Paikallisen kulttuurin ja alueiden hyvinvointi muodostuvat tärkeiksi kilpailutekijöiksi myös globaalissa taloudessa. Kulttuurin liittäminen aluekehittämisen strategioihin on 1990-luvulta lähtien ollut maailmanlaajuista ja aluekehityssuunnitelmassa kulttuuria on pidetty merkittävänä resurssina (Ilmonen 2009, 45, Saukkonen & Ruusuvirta 2009, 198). Myös esimerkiksi Euroopan Komission syksyllä 2006 julkaisemassa selvityksessä *The Economy of Culture in Europe* nostetaan esille kulttuurin ja luovien alojen merkitys Euroopan tulevaisuuden kilpailukyvyyn kannalta (Turun Kauppakorkeakoulu 2007, 4). Onkin yhä selvempää, että menestyksestä liiketoimintaa ei voida harjoittaa tai kehittää ilman kulttuurista näkökulmaa (Opetusministeriö 2009, 18; Löfman & Läykki 2009, 1-2).

2.5 Kulttuuri yrittäjydessä

Kulttuurin ja yrittäjyyden suhdetta voi tarkastella kahdesta näkökulmasta. On mahdollista kysyä, miten paikallinen ympäristö ja kulttuuri vaikuttavat yritysten syntymiseen alueella. Toisilla alueilla syntyy yrittäjyyttä keskimääräistä enemmän, toisilla vähemmän. Mitkä siis ovat niitä laajempia yhteiskunnallisia kehityskulkuja tai alueellisia ja paikallisia kulttuurisia ehtoja, jotka synnyttävät yrittäjyyttä? Kulttuurin ja yrittäjyyden suhdetta tarkasteltaessa voidaankin puhua yrittäjyyskulttuurista. (Suutari 2007, 15.)

Toinen kulttuurin ja yrittäjyyden yhdistelmä on kulttuuriyrittäjyys, jonka ydinsäveltönä on merkitysten ja kulttuuristen tuotteiden tuotanto ja myyminen. Kulttuuriekonomisti Arjo Klamerin (2006) mukaan talous ja markkinoiden toiminta ovat kulttuuriyrittäjän toiminnassa aina alisteista taiteellisille päämäärille. Olennaista

kulttuuriyrittäjyydessä on liike-elämän tuotteistamis- ja markkinointimallien soveltaminen kulttuurin toimialalle. Tämä ajatus on määritelty jo kulttuuriyrittäjyyden käsitteessä itsessään, sillä se sisältää näkemyksen toivottavana pidetystä taiteen ja yrityselämän välisestä yhteydestä. Kulttuuriyrittäjyys on yrittäjyyttä, jossa kauppaa käydään kulttuurisilla sisällöillä, oli tuote sitten tavara tai aineeton palvelu. Muusta yrittäjyydestä kulttuuriyrittäjyys eroaa lähinnä siten, että tuotteen ajatellaan olevan jotenkin epävarmempi tai ennakoimattomampi, luovan prosessin tulos. (Klamer 2006; Suutari 2007, 16.)

Vuonna 2008 Suomessa julkaistiin ensimmäisenä Euroopassa kulttuurin satelliittitilinpito, jolla pyrittiin selvittämään kulttuurin osuus bruttokansantuotteesta, viennistä, tuonnista ja kotimaisesta kysynnästä. Tämän satelliitin toteutus edellytti kulttuurin toimialojen määrittelyä. Käsiyöala jäi tässä määrittelyssä kulttuurisatelliitin ulkopuolella, vaikka sen mukaanotolle olisi ollut perusteita. (Opetusministeriö 2008, 6-7, 38.) Käsiyöala on kuitenkin nimetty luovaksi toimialaksi ja käsiyöläisyys on merkittävä kulttuuriyrittäjyyden muoto. Alalla nähdään myös mahdollisuuksia kehittyä elinvoimaiseksi ja kilpailukykyiseksi elinkeinoksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009, 2; Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 7.)

Suomessa toimi vuonna 2003 noin 9 400 käsityöyritystä, jotka työllistivät suoraan lähes 14 000 kokopäivätyöntekijää ja tuottivat liikevaihtoa 1,4 miljardia euroa (Lith 2005, 13). Suurin osa käsityöalan yrityksistä työllistää yhden henkilön ja myös liikevaihdolla mitattuna yritykset ovat mikro- ja pienyrityksiä. Käsiyöalan yritysten menestyksen avaimia ovat osaaminen, onnistuneet tuotteet ja yrityksen toimintaprosessin hallinta, toisaalta toiminnan rajoittava tekijä on pienet resurssit. Merkittävimpiä kehittämisalueita käsityöalalla ovat kannattavuuden ja vakavaraisuuden kohottaminen, tuotekehitys sekä markkinoinnin tehostaminen. Toimialan suurimmiksi uhiksi nähdään halpatuotanto ja halpatuonti, kilpailu, hinta sekä teolliset tuotteet. Menestystekijöitä sen sijaan ovat yksilölliset, asiakaslähtöiset ja laadukkaat tuotteet. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009, 1-2.)

3 KULTTUURICAMPUS IKAALINEN

3.1 Esiselvityshankkeen tausta ja tavoitteet

KulttuuriCampus-hankkeen lähtökohdaksi muodostui Wanhan Kauppalan 150-vuotisjuhlavuonna 2008 alkanut pohdinta Ikaalisten kaupungin kulttuuritoimijoiden merkityksestä kaupungin ja alueen houkuttelevuudelle. Esiin nousi kysymys, miten Ikaalisten kulttuuriperintöä ja -ympäristöä sekä paikkakunnan kulttuuritoimijoiden potentiaalia voisi hyödyntää paremmin, ja kulttuurisesti kestäväällä tavalla, kaupungin tulevaisuuden vetovoimatekijöinä. Syntyi ajatus Ikaalisista ”pikkukaupunkina”, joka nojautuu vahvasti matkailuun ja kulttuuriin sydämenään idyllinen Wanha Kauppala. (Ikaalisten kaupunki 2008, 456.)

Helmikuussa 2010 päättynyt KulttuuriCampus-hanke oli esiselvityshanke. Esiselvityshankkeen tavoitteena on valmistella varsinaista hanketta sekä selvittää hankkeen lähtökohtia ja toimintaedellytyksiä. Esiselvityksen tuloksena voi olla varsinainen hanke tai selvityksen osoittama tulos siitä, ettei varsinaista hanketta synny. Kumpaakin tulosta voi pitää yhtä ”onnistuneena”, sillä esiselvitys pyrkii juuri hankkeen mahdollisuuksien kartoittamiseen. Varsinaiseen toteutushankkeeseen verrattuna esiselvityshanke on lyhytkestoisempi ja kustannusarvioltaan suppeampi. (Aarnikuru 2010.)

Hankkeen kohderyhmään kuuluivat alueella toimivat tai toimintaansa aloittelevat luovien alojen kädentaitajat eli opiskelijat ja pienyritykset, jotka tarvitsevat tukea oman yritystoimintansa toimintaedellytysten ja tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittämisessä. Kohderyhmään kuuluivat myös koulutusorganisaatiot, matkailualan toimijat ja yritykset, tavarantoimittajat ja Ikaalisten kulttuuritoimijat. Lisäksi koko kaupunki, seutukunta, palveluyritykset sekä artistit olivat hankkeen piirissä. (Ikaalisten kaupunki 2010a, 2.)

KulttuuriCampuksen ideointivaiheeseen sisältyi monia kysymyksiä. Mikä KulttuuriCampus on, mitä se tekee ja ketä siihen kuuluu? Miten sitä

hallinnoidaan ja mikä on sen ansaintalogiikka? Mitkä ovat KulttuuriCampuksen mahdollisuudet edistää uutta, luovaa, innovatiivista ja monialaista toimintaa Ikaalisissa sekä hyödyntää perinteikästä paikalliskulttuuria ja nykyistä ainutlaatuista osaamista? Esiselvityshankkeen tavoitteena oli selvittää näihin kysymyksiin vastauksia. Hankkeella pyrittiin kokoamaan yhteen myös aikaisemmin tehdyt selvitykset kaupungin luovien toimintojen kehittämistä ja selvittämään KulttuuriCampuksen mahdolliset fyysiset puitteet. Tavoitteeksi asetettiin laatia toimenpideohjelma, jossa selvitetään olemassa olevien resurssien ja tuoreiden näkemysten pohjalta mahdollisuudet luoda Ikaalisiin uusi kokonaisuus – KulttuuriCampus – ja nostaa Ikaalinen kulttuuriyrittäjyyden eturivin toimijaksi. (Löfman & Läykki 2009, 2.)

3.2 Hanke kulttuuritoimialan kehittäjänä

Euroopan yhdentymisen seurauksena oma-aloitteisen alueellisen kehittämistyön tarve on kasvanut. Aluekehittämisessä tapahtunut kulttuurinen käänne on nostanut kulttuurin esiin imagoressina, kilpailukyvyyn lisääjänä ja hankegeneraattorina. Hankkeissa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon paikalliset ominaispiirteet ja edellytykset. ”Jos hanketoiminnassa kyetään ottamaan työskentelyn perustaksi paikallisyhteisön kulttuurinen arkitodellisuus, aluekehitystyöllä voidaan saada kaikkien tahojen kannalta hyviä tuloksia aikaan ilman suurempia jännitteitä ja ongelmia”. (Ilmonen 2009, 44-54.)

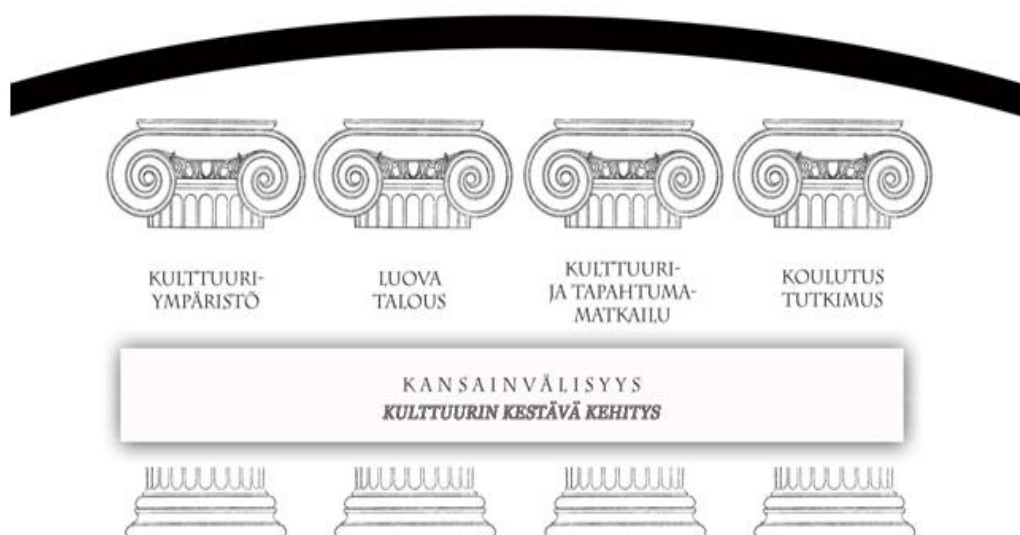
Ennen Euroopan Unioniin liittymistä Suomessa ei juurikaan ollut maaseudun kehittämiseen tähtäviä kulttuurihankkeita. Kulttuurin nousu yhdeksi aluekehitystyön painopisteeksi kasvatti erilaisten kulttuurihankkeiden määrää huomattavasti. Tähän on vaikuttanut myös paikallisten asenneilmastojen muuttuminen myönteiseen suuntaan. Kunnat ovat olleet innokkaimpia hankkeiden hakijoita ja toteuttajia, sillä hankkeilla on todettu olevan selvä yhteys alueen matkailun ja kulttuurielämän houkuttelevuuteen. Kulttuurihankkeilla on taloudellisten ja houkuttelevuustekijöiden lisäksi myös yhteisöllisyyttä ja alueen itsetuntoa kohottavaa merkitystä. (Kangas 2001, 27; Kahila 2001, 146-147.)

”Hyvin toteutettu ja tavoitteiltaan kohderyhmää hyvin palveleva kehittämishanke saa aikaan monenlaista positiivista kehitystä. Se lisää aina toteuttajiensa osaamista ja kokemusta, joiden tuloksena kehittyy usein uusia toimintamalleja, hyviä käytäntöjä.” Hyvä EU-hanke on merkityksellinen koko ohjelma-alueelle, kohderyhmälle ja toteuttajalle. Parhaimmillaan hanke piristää aluetaloutta ja lisää alueen vetovoimaa, kilpailukykyä ja osaamista. Se myös luo pohjaa uusien työpaikkojen ja yritysten syntymiselle, edistää teknologiaa ja lisää yhteistyötä. Hyvän hankkeen määritelmään kuuluu myös, että hanke on levittämiskelpoinen ja laajasti hyödynnettävissä, tekee tunnetuksi projektitoimia ja toimijoita ja rakentaa osaltaan toteuttajaorganisaation profiilia. ”Hyvin toteutettu, verkottunut projekti vaikuttaa positiivisesti mielikuvaan hallinnoijasta.” Projektia ei siis voi huitaista käyntiin ”toisella kädellä” tai johtaa ”siinä sivussa”, sillä työtapana näkyy tuloksissa välittömästi. (Länsi-Suomen lääninhallitus 2009, 4.)

Hankkeen tarkoituksena oli keskittyä luoviin aloihin ja luoda mahdollisuuksia pienyritystoiminnalle ja pientoimijoiden pääsyyn markkinoille. Aloittavien yritysten haasteet ja ongelmat liittyvät usein juuri sopivien kauppapaikkojen saatavuuteen sekä taitamattomuuteen liiketoiminnan pyörittämisessä ja asiakaspalvelussa. Yksinyrittäminen koetaan raskaaksi tai jopa mahdottomaksi. KulttuuriCampuksen tavoitteena on rakentaa pienille luovan alan yrittäjille jonkinlainen väylä ja mahdollisuus päästä markkinoille. (Ikaalisten kaupunki 2010a, 2.)

KulttuuriCampuksen kehittämisalueiksi (KUVIO 3) on määritelty kulttuuriympäristö, luova talous, kulttuuri- ja tapahtumamatkailu sekä koulutus ja tutkimus. Näiden alueiden lisäksi kansainvälisyys ja kulttuurin kestävä kehitys ovat kehittämisen kantavia teemoja. (Löfman & Läykki 2009, 3.)

KULTTUURICAMPUS

KUVIO 3. KulttuuriCampuksen kehittämisalueet (Löfman & Läykki 2009, 3)

Kestävällä kehityksellä on perinteisesti viitattu taloudelliseen tai ekologiseen kestävyteen, myöhemmin myös sosiaaliseen kestävyteen. Määritelmän mukaan kestävä kehitys on globaalia sosiaalista vastuullisuutta eli jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta, jonka päämääränä on turvata hyvät elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Kestävän kehityksen liittäminen kulttuuriin on uudempi ilmiö. Kulttuurisesti kestävällä kehityksellä tarkoitetaan kulttuurista kehittämistä, joka pyrkii säilyttämään paikallistason ihmisten luonnollisen identiteettiympäristön ja jossa esimerkiksi tuotteistamisella välitettävä kuva perustuu alueen aitoihin piirteisiin. (Ilmonen 2009, 54-55; Löfman & Läykki 2009, 1.) ”Kestävä kulttuurinen kehitys säilyttää ja vahvistaa ihmisen elinpiirin olennaisia ja arvokkaita piirteitä luoden näin edellytykset asukkaiden hyvinvoinnille” (Opetusministeriö 2003, 5).

3.3 Ohjausryhmä linjaajana ja koordinoijana

Ohjausryhmä on tärkein hanketta koordinoiva toimielin. Se toimii hankkeen päärahoittajan valtuuttamana ja kaikki hankkeen suuret linjaukset kulkevat sen

kautta. Ohjausryhmä voi myös edistää ratkaisevasti projektin tavoitteiden toteuttamista ja verkottumista. ”Hyvä ohjausryhmä koostuu tahoista ja henkilöistä, joille hankkeen toteutuminen on tärkeä ja mielenkiintoinen haaste, ei ylimääräinen velvollisuus ja vaivalloinen lisätyö.” (Länsi-Suomen Lääninhallitus 2009, 10-12.)

Ohjausryhmän tehtävä on toimia valmistelu- ja toimeenpanoelimenä hankkeen toteuttamiseen liittyvissä käytännön asioissa ja huolehtia, että hanke toteutuu hankesuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaan. Ohjausryhmän jäseniksi valitaan hakijan, rahoittajien ja sidosryhmien edustajia. (Maaseutuverkosto 2008, 25.)

KulttuuriCampuksen ohjausryhmä koostuu hankkeen hakijan ja yhteistyökumppanien edustajista sekä hanketyöhön perehtyneistä henkilöistä. Puheenjohtajana toimii Ikaalisten kaupunginjohtaja Tero Nissinen. Muita ohjausryhmän jäseniä ovat sivistysjohtaja Ilkka Niemi, kulttuurisihteeri Kirsti Hukki, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos IKATAN vt. rehtori Joni Liukkonen ja tekstiiliosaston opettaja Terhi Leppä, Tampereen ammattikorkeakoulun yliopettaja ja korkeakouluasiamies Maj-Lis Läykki, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtaja Vuokko-Liisa Nuottajärvi sekä ikaalislainen kulttuuriaktiivi, dosentti Liisa Löfman. Ohjausryhmässä on henkilöitä kulttuuriorganisaation eri portailta, mikä edesauttaa tiedonkulkua hankkeen etenemisestä kulttuuri-toimea hallinnoivalle yksikölle (KUVIO 1).

3.4 Hankkeen avaajana Rahkolan Joulutalo

Rahkolan Joulutalo toimi Ikaalisten kulttuuriCampuksen konkreettisena avauksena. Joulukuussa 2009 järjestetyssä tapahtumassa oli myynnissä kolmen viikon ajan yli 50 kädentaitajan ja luovan alan yrittäjän tuotteita. Lisäksi myynnin yhteyteen oli järjestetty paljon muutakin ohjelmaa, muun muassa työnäytöksiä, käsityöpajoja ja musiikkiesityksiä. Joulutalon asiakkaita palveli myös kahvio, jossa myytiin jouluisia leivonnaisia ja ohrapuuroa. Osana KulttuuriCampusta Joulutalosta on tarkoitus tehdä jokavuotinen perinne, ja

jatkossa pyritään suunnittelemaan vastaavia tempauksia myös muille vuodenajoille. (Ikaalisten kaupunki 2009.)

Järjestäjän eli Ikaalisten kulttuuritoimen mukaan nyt ensimmäistä kertaa järjestetty Rahkolan Joulutalo oli tapahtumana monella tapaa onnistunut. Kävijöitä laskettiin olleen noin 350 päivässä eli lähemmäs 7000 koko aukioloaikana. Joulutalon liikevaihto oli noin 10 000 euroa viikossa eli yhteensä lähes 30 000 euroa. Rahkolan Joulutalo sai hyvin medianäkyvyyttä sekä paikallisesti (Pohjois-Satakunta, Radio Sun) että maakunnallisesti (Aamulehti, YLE Tampere). Tapahtuma keräsikin jonkin verran myös ulkopaikkakuntalaisia asiakkaita.

Joulutalon järjestämisessä haasteellisinta oli pieni budjetti ja lyhyt aika etukäteisvalmisteluille. Joulutalon piti aluksi olla vain muutaman päivän mittainen, mutta valmistelujen edetessä tapahtumasta päätettiin järjestää lähes kolmiviikkoinen. Ensimmäistä kertaa järjestetyssä tapahtumassa oli haastavaa myös myyjien ja tuotteiden löytäminen, joten ennakkotiedotusta suoritettiin sähköpostitse ja puhelimitse. Hankaluuksia aiheutti lisäksi työntekijöiden saaminen tapahtumaan. Pienestä budjetista johtuen tapahtuman tuli sujua pääasiassa talkoovoimin. Rahkolan kiinteistön omistaa Ikaalisten kaupunki, joten kulttuuritoimi ja hanke pystyivät käyttämään kiinteistöä ilman tilavuokrasta koituvia kustannuksia.

Rahkolan Joulutalossa yhdistyi moni KulttuuriCampus-hankkeen tavoite. Tapahtuma järjestettiin kauniissa paikallisessa kulttuuriympäristössä, Rahkolan Juhlatalon miljöössä, Wanhan Kauppalan laidalla. Paikallisuus ja paikallinen kulttuurikoulutus olivat tapahtumassa esillä monin tavoin, sillä valtaosa myyjistä oli paikallisia käsityöläisiä ja aktiivisia kädentaitojen harrastajia. Lisäksi jouluista tunnelmaa esityksillään taloon toivat Aikkarin artistikoululaiset ja paikallinen sadunkertoja. Kädentaitajat järjestivät työnäytöksiä ja pajoja, ja kokoontui talossa myös pari ompeluseuraa. IKATA järjesti oman päivän, jossa opiskelijat esittelivät eri käsityötekniikoita.

Rahkolan Joulutalo pyrki myös kestävään kulttuuriseen kehitykseen.

Järjestämällä tapahtuma vanhassa paikallisessa kulttuurimiljöössä tavoitteena oli juuri ottaa huomioon ihmisten elinpiirin olennaisia ja arvokkaita piirteitä. Joulutalon kynnys pyrittiin pitämään matalana niin kädentaitajille kuin asiakkaille. Jatkossa Rahkolan käyttö pyritään saamaan ympärivuotiseksi, jolloin vanha rakennusmiljöö pääsee arvoiseensa asemaan, paikallisen kulttuurin ja käsityöläisyyden esiintuojaksi.

4 KULTTUURIHANKE TUTKIMUSKOHTENA

4.1 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat Rahkolan Joulutalon onnistumiseen ja kehittämiseen liittyvät kysymykset. Miten Joulutalo onnistui ja mitä tulisi jatkossa vielä kehittää? Mikä oli hyvää ja mitä pitää ehdottomasti parantaa? Kysymyksiä on myös KulttuuriCampus-hankkeeseen liittyen. Kuinka hankkeesta ajattelevat ohjausryhmäläiset ja kädentaitajat? Miten hanketta tulisi kehittää ja millaisena sen rooli ja aikaansaannokset nähdään tulevaisuudessa? Näihin kysymyksiin etsitään vastauksia tässä opinnäytetyössä eri menetelmin.

Ennen tutkimuksen aloittamista on tehtävä monia päätöksiä. Tällaisia suunnitteluvaiheessa päätettäviä asioita ovat ainakin tutkimuksen kohderyhmä, aineiston hankinnassa käytettävä menetelmä, otoksen koko ja valintakriteerit. On myös selvitettävä, kuinka tutkittavat tavoitetaan ja mitkä ovat tutkimuksen kustannukset. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 172-173.)

Käytin opinnäytetyössäni kahta tutkimusmenetelmää, kyselyä ja konsultaatiota. Tutkimusmenetelmänä kyselyn vahvuus on laajan ja monipuolisen tutkimusaineiston saavuttaminen. Kyselytutkimuksen haasteita on varmistua esimerkiksi vastaajien rehellisestä ja huolellisesta vastaamisesta ja perehtyneisyydestä aiheeseen sekä kontrolloida väärinymmärryksiä. (Mt., 190-191.) Tekemäni kyselyn muoto oli posti- ja verkkokysely, jonka etuna on nopeus ja vaivaton aineiston saanti. Käytin kyselyssä sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Avointen kysymysten tarkoituksena oli tuoda esille vastaajien omasanaisia vastauksia ja uusia näkökulmia aiheesta, esimerkiksi kehittämisehdotuksia ja tulevaisuudenvisioita. Monivalintakysymyksillä oli mahdollista saada tarkkoja vastauksia ja helpommin käsiteltävää ja vertailtavaa tietoa. Kyselylomakkeen (LIITE 1) mukana oli myös saatekirje, jolla pyrin selvittämään vastaajille kyselyn tarkoitusta ja opinnäytetyöni tavoitteita.

Konsultaatio on melko vapaamuotoinen tiedonhankintatapa. Sen tavoitteena on yleensä kysyä neuvoa tai tarkistaa faktatietoja asiantuntijalta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 64.) Konsultaatio onkin tiedonhankintatapana haastattelun kaltainen. Haastattelussa ainutlaatuista on suora kielellinen vuorovaikutus tutkittavan kanssa. Menetelmänä haastattelu on joustava, mutta sen varjopuolia ovat taipumus sosiaalisesti suotaviin vastauksiin ja mahdollisuus virhelähteisiin. Tästä syystä saatuja tuloksia on tärkeää tarkastella kulttuuristen merkitysten valossa. (Hirsjärvi ym. 2008, 199-201.) Tekemäni konsultaatiot muistuttivat muodoltaan eniten strukturoitua haastattelua eli lomakehaastattelua. Etenin konsultaatioissa käyttäen apuna lomaketta (LIITE 2), jossa kysymysten muoto ja esittämisjärjestys oli määrätty. (Mt., 203.)

Tärkeä osa tutkimusta on kohderyhmien valinta. Valitsin kyselyn kohderyhmäksi Rahkolan Joulutaloon vuonna 2009 osallistuneet kädentaitajat, koska heillä oletin olevan eniten kokemuspohjaista tietoa tapahtuman onnistumisesta ja kehittämisalueista. He ovat myös KulttuuriCampus-hankkeen jatkoa ajatellen merkittävä ryhmä. Konsultaatioiden kohderyhmäksi muodostui hankkeen ohjausryhmä, koska halusin kerätä mielipiteitä sekä mahdollisia ryhmän sisäisiä näkökulmaeroja hankkeen tavoitteista, haasteista ja hyötyjistä sekä tulevaisuuden visioista. Tavoitteena oli myös verrata ohjausryhmän ja kädentaitajien näkemyksiä Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksista ja tulevaisuudesta.

4.2 Aineiston arviointi ja käsittely

Tutkimuksessa pyritään aina arvioimaan sen oikeellisuutta, luotettavuutta ja pätevyyttä (Hirsjärvi ym. 2008, 226). Tässä tutkimuksessa aineiston muodostivat kyselyn ja konsultaatioiden vastaukset. Kysely oli suunnattu vain Rahkolan Joulutalossa tuotteitaan myyneille tai muulla tavalla tapahtuman järjestämiseen osallistuneille. Kyselyn vastausten määrä oli sen verran pieni, ettei tulosten perusteella voi tehdä täysin tilastollisesti pätevää päättelyä Joulutalon kädentaitajien mielipiteistä. 26 vastauksen aineistossa oli kuitenkin runsaasti kehitysehdotuksia ja suuntaa-antavia tietoja.

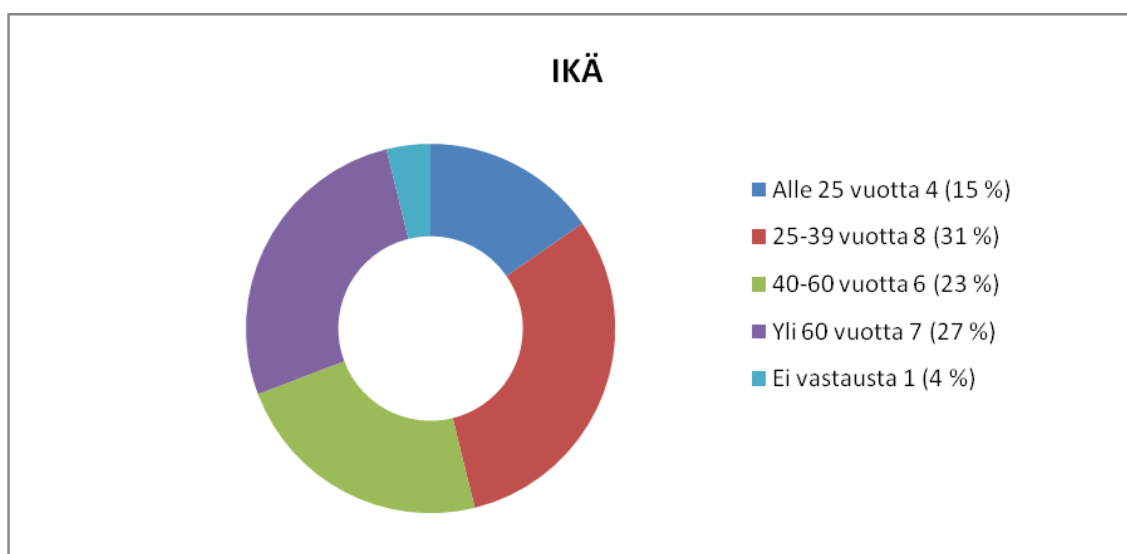
Kyselylomakkeen kysymyksiin oli vastattu melko hyvin. Parhaiten vastattiin Rahkolan Joulutaloa koskeviin monivalintakysymyksiin. Tyhjiä kohtia oli eniten KulttuuriCampus-hanketta koskevissa avoimissa kysymyksissä, josta voi päätellä niiden olleen vaikeimpia vastata. Avoimissa kysymyksissä pyydettiin esimerkiksi ideoita, kehitysehdotuksia ja tulevaisuuden visiointia, joten kysymykset olivat melko haasteellisia. Monivalintakysymyksiin vastaajat olivat vastanneet avoimia kysymyksiä innokkaammin.

Konsultoin yhteensä kahdeksaa henkilöä. Konsultaatiotilannetta helpottivat valmis kysymysrunko, jonka pohjalta jokainen konsultaatiotilanne eteni johdonmukaisesti. Esitin kaikille konsultoitaville samat kysymykset. Konsultaatiokysymykset sisälsivät pitkälti mielipide- ja näkemyskysymyksiä hankkeen tavoitteista ja haasteista sekä yleisemmällä tasolla Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksista ja hankkeen tulevaisuudesta. Konsultaatiot toteutettiin pääasiassa konsultoitavien työpaikoilla. Opinnäytetyössäni käsittelen keskeiset konsultaatioissa esiin nousseet asiat ja mielipiteet.

5 TULOKSET

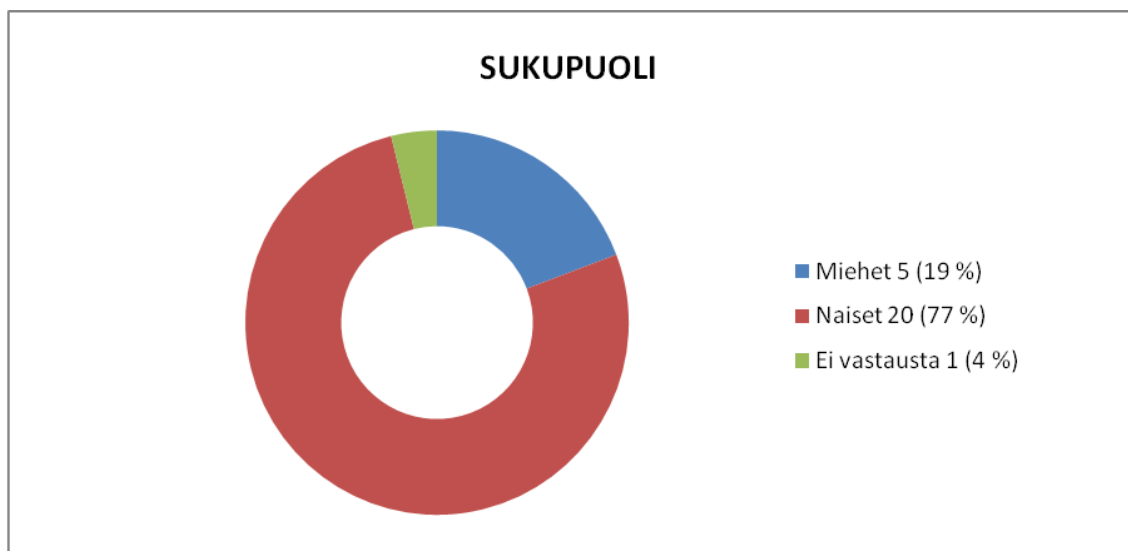
5.1 Kysely Rahkolan Joulutalon kädentaitajille

Kysely Rahkolan Joulutalon kädentaitajille (LIITE 1) toteutettiin helmikuussa 2010. Kyselylomakkeita lähetettiin 44 kappaletta, joista 32 sähköpostilla ja 12 perinteisesti postitse. Vastauksia tuli yhteensä 26, joista 18 vastausta palautui sähköpostikyselyn ja 8 kirjepostikyselyn perusteella. Sähköpostilomakkeista palautui 56 % ja kirjepostilomakkeista 67 %. Yhteensä kyselyn vastausprosentti oli 59. Prosentteina ilmoitetut tulokset on esitetty kokonaisluvuiksi pyöristettyinä.

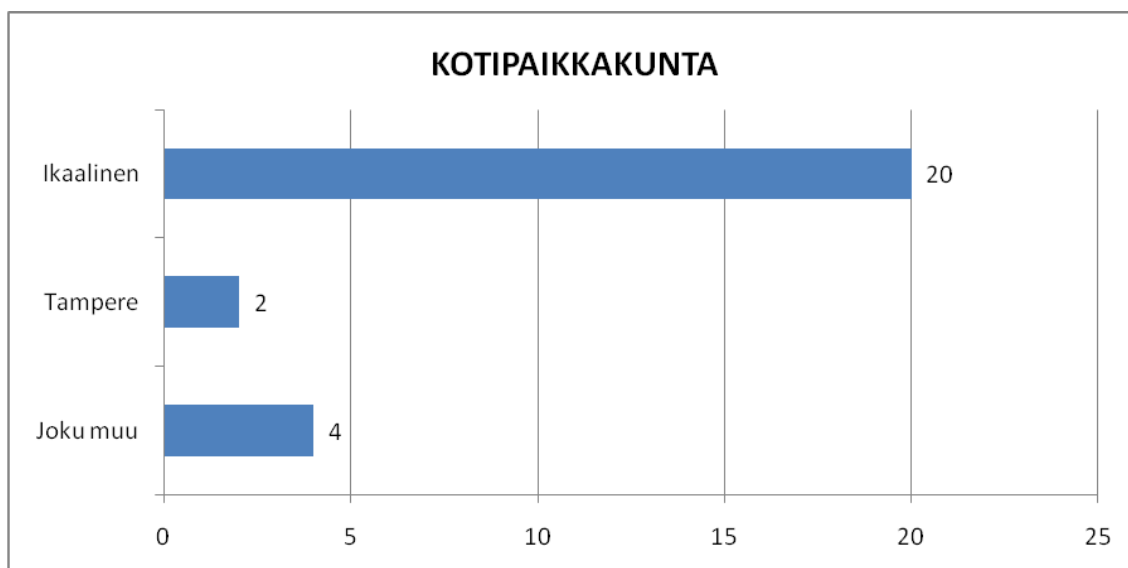
KUVIO 4. Vastaajien ikäjakauma

25 – 39 -vuotiaat olivat edustetuin ikäryhmä vastaajien joukossa, heitä oli lähes kolmasosa vastaajista eli 8 (31 %) (KUVIO 4). Seuraavaksi eniten oli yli 60-vuotiaita, 27 %. Vähiten kyselyyn vastasi alle 25-vuotiaita, 4 henkilöä eli 15 % vastaajista.

KUVIO 5. Vastaajien sukupuolijakauma

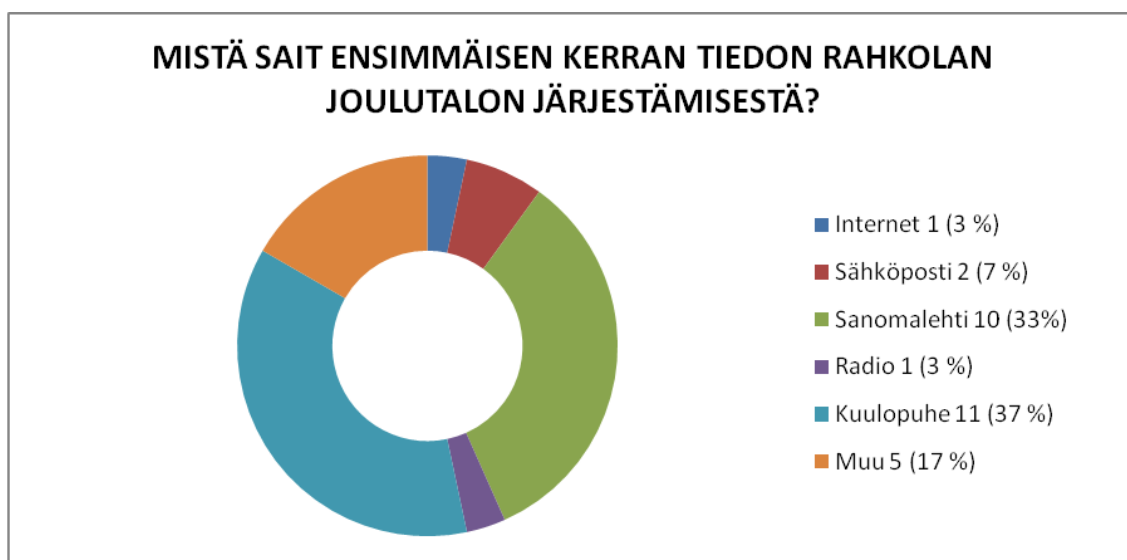
Kyselyyn vastanneista 20 (77 %) oli naisia ja 5 (19 %) miehiä (KUVIO 5). Yksi vastaaja oli yritys, jolloin vastauslomakkeessa ei ollut määritelty sukupuolta eikä ikää.

KUVIO 6. Vastaajien kotipaikkakunnat vastausmäärinä

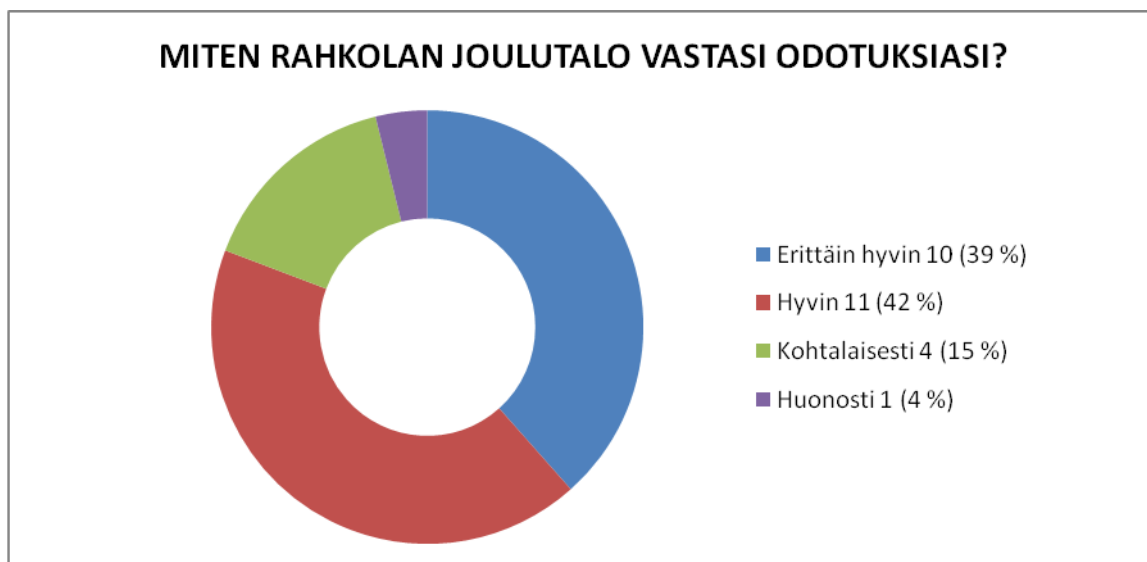
Vastaajien yleisin kotipaikkakunta oli Ikaalinen (KUVIO 6). 20 vastaajaa eli 77 % vastaajista oli ikaalislaisia. Muita ilmoitettuja kotipaikkakuntia olivat Tampere, Lahti, Parkano, Kihniö ja Kontiolahti.

Käsityöläisten päämyyntiartikkeleita Joulutalossa olivat muun muassa tekstiilikäsityöt, muut käsityöt, taide-esineet, ruuat, makeiset ja leivonnaiset. Myyntiartikkelien tarkempia määritelmiä olivat esimerkiksi koriste-esineet, kortit, äänitteet, neuleet, keramiikka, taidelasi, lehtisahaustyöt, laatikkoruoat, korut, takorautatuotteet, kynttilät, lelut, metallituotteet, lemmikkitarvikkeet, karkit, keittokirjat, muistikirjat, villasukat ja saippuat.

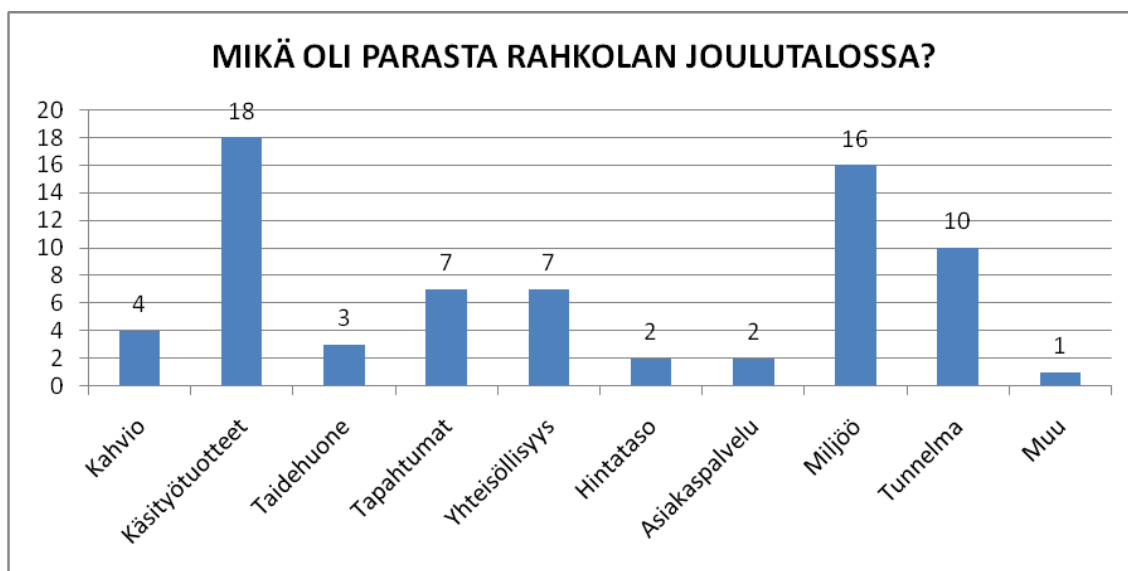
KUVIO 7. Ensimmäinen tieto Rahkolan Joulutalosta

Tiedonsaanti-kysymykseen tuli yhteensä 30 vastausta, koska osa vastaajista oli valinnut useamman vaihtoehdon, vaikkakin vain ensimmäistä tietolähdettä kysyttiin. Kuulopuheen eli puskaradion merkitys nousi korkeaksi, sillä 11 eli 37 % vastaajista oli kuullut Rahkolan Joulutalosta kuulopuheena (KUVIO 7). Seuraavaksi tärkein tiedonsaantikanava oli sanomalehti ja nimenomaan paikallinen Pohjois-Satakunta, sillä kolmannes eli 33 % vastaajista ilmoitti sen ensimmäiseksi tietolähteekseen. Muiden medioiden, kuten radion ja internetin osuus tiedonsaantikanavana ei ollut vastausten perusteella merkittävä. Sähköpostitse tiedon oli saanut kaksi vastaajaa. Lisäksi tiedonlähteitä olivat olleet muun muassa koulu ja kulttuurisihteeri.

KUVIO 8. Rahkolan Joulutalon vastaaminen odotuksiin

Kysymykseen ”Miten Rahkolan Joulutalo vastasi odotuksiasi?” yhteensä 22 eli 81 % vastaajista vastasi ”erittäin hyvin” (39 %) tai ”hyvin” (42 %) (KUVIO 8). Ainoastaan 19 % vastaajista Rahkolan Joulutalo oli ollut jonkinasteinen pettymys: ”kohtalaisesti” vastasi 4 (15 %) ja ”huonosti” 1 (4 %) vastaajista.

KUVIO 9. Parasta Rahkolan Joulutalossa

Kysymykseen ”Mikä oli parasta Joulutalossa?” vastaajat saivat ohjeen mukaan valita korkeintaan kolme vastausvaihtoehtoa. Vastauksia tuli yhteensä 70. Eniten vastaajat arvostivat Rahkolan Joulutalossa käsityötuotteita, miljöötä ja tunnelmaa (KUVIO 9). Kolmen kärki nousi vastauksissa esiin selkeästi, mutta

kaikki vaihtoehdot keräsivät jonkin verran mainintoja. Joulutalon tapahtumat ja yhteisöllisyys keräsivät neljänneksi eniten mainintoja. Lisäksi yhden vastaajan mielestä Rahkolan Joulutalossa oli parasta myös ajankohta ja iso aukioloaika.

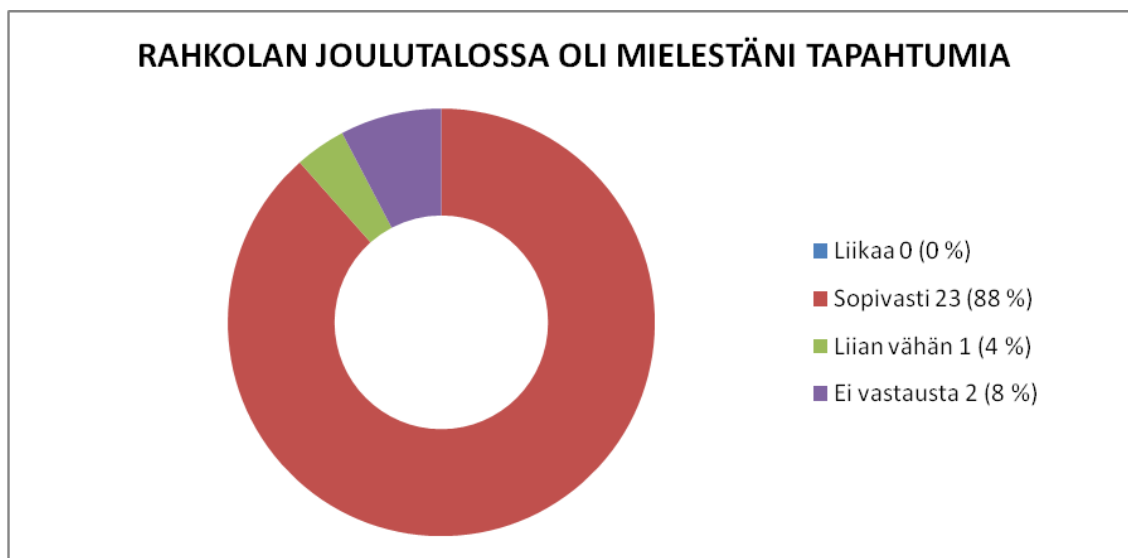
KUVIO 10. Rahkolan Joulutalon aukioloajat

Rahkolan Joulutalo oli auki 30.11.–18.12.2009 arkisin kello 12–18 ja viikonloppuisin kello 12–16. Reilu enemmistö eli 92 % vastaajista piti Rahkolan Joulutalon aukioloaikoja erittäin hyvinä tai hyvinä (KUVIO 10). Aukioloajat olivat kohtalaiset 2 vastaajan (8 %) mielestä. Kukaan ei vastannut aukioloaikojen olleen ”ei ollenkaan sopivat”.

Muutosehdotuksia aukioloaikoihin ehdotti 9 vastaajaa. Yleisin ehdotus oli, että Joulutalo olisi auennut yhtä aikaa kaupungin muun joulunavauksen kanssa eli edeltävänä viikonloppuna, koska tuolloin oli paljon ihmisiä liikkeellä Vanhan Kauppalan alueella. Lisäksi Joulutalon toivottiin olevan auki myös viimeinen viikonloppu ennen joulua tai jopa ihan aaton aattoon asti, koska tapahtuman loppumisen jälkeen pöytiä purettaessa lukuisia ihmisiä oli jouduttu käännättämään ovelta. Muutamissa vastauksissa toivottiin aukioloaika kello 9 alkaen, varsinkin toripäivinä. Yhdessä vastauksessa ehdotettiin arkipäiville myöhäisempää aukioloa, esimerkiksi kello 13–19.

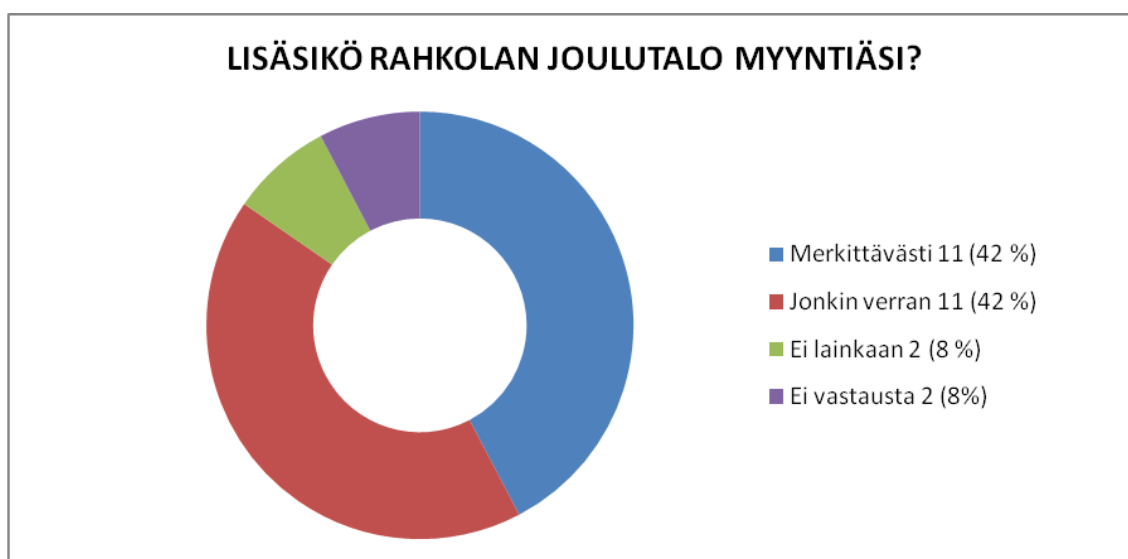
Mielestäni Joulutalon avauksen tulisi olla samaan aikaan kuin muukin joulunavaus Ikaalisissa. Kauppala on niin pieni alue, ettei samanaikainen

avaaminen syö väkeä pois muualta, vaan ihmiset voivat kyllä helposti kävellen liikkua ja osallistua kaikkiin tapahtumiin. Samanaikainen avaus pikemminkin voisi houkutella ihmisiä paremmin kodeistaan liikkeelle. Vastaavasti Joulutalon pitäisi olla auki ihan aaton aattoon asti. Joulua edeltävänä viikonloppuna Rahkolan ovella kävi ihmisiä ihmettelemässä, että Rahkola onkin jo kiinni.

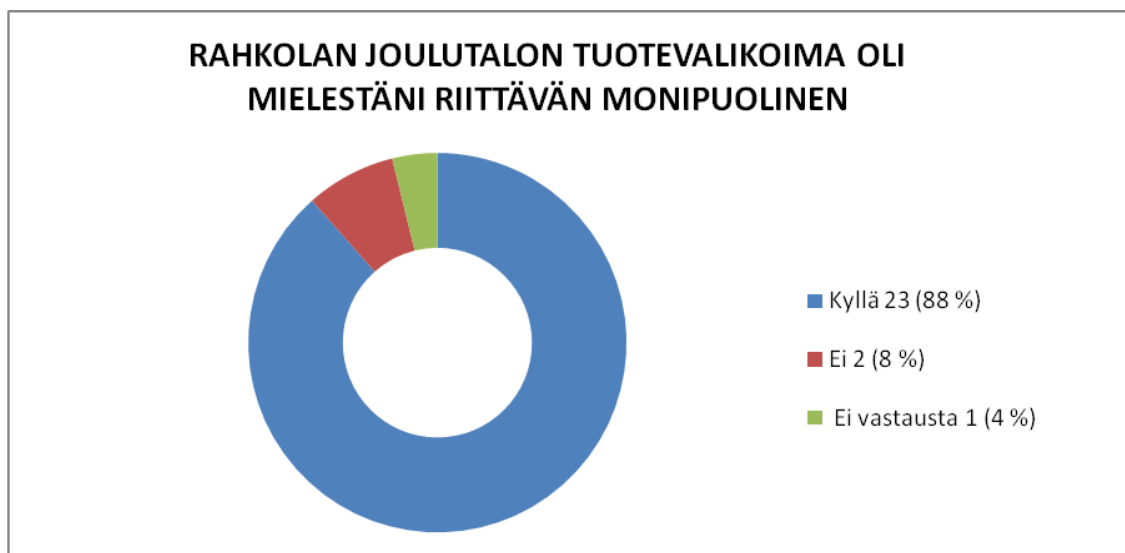
KUVIO 11. Rahkolan Joulutalon tapahtumien määrä

Rahkolan Joulutalossa oli valtaosan mielestä sopivasti tapahtumia (KUVIO 11). ”Liian vähän” vastasi 1 (4 %) vastaaja ja 2 (8 %) jätti vastaamatta.

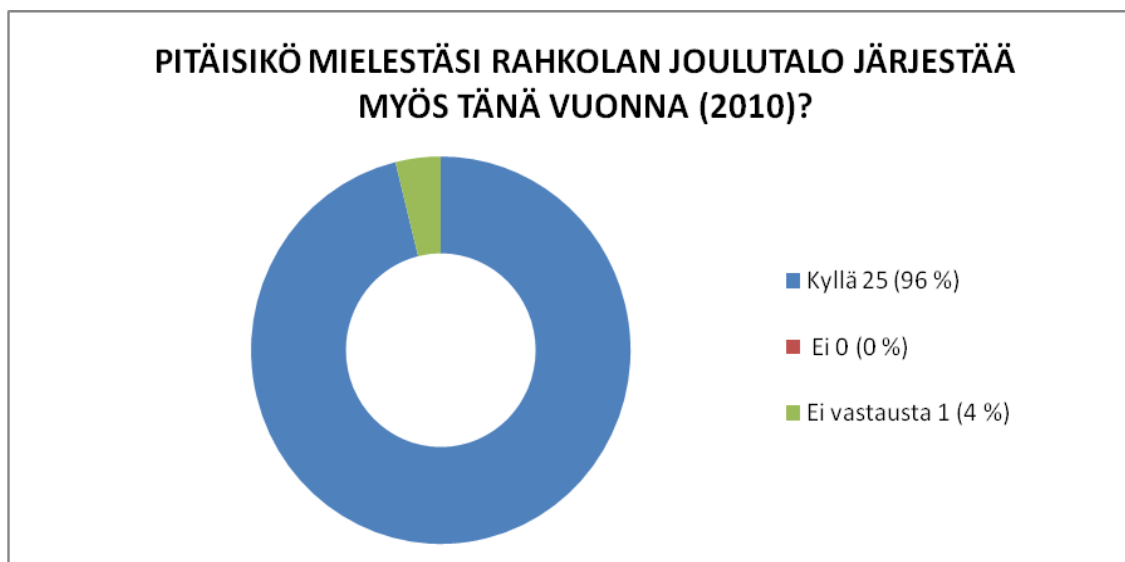
KUVIO 12. Myynninlisäys

Yhteensä 84 % vastaajista ilmoitti myyntinsä lisääntyneen, puolet merkittävästi ja toinen puoli jonkin verran (KUVIO 12). Ainoastaan 2 vastaajaa (8 %) ilmoitti, ettei Rahkolan Joulutalo lisännyt heidän myyntiään. Lisäksi 2 (8 %) jätti vastaamatta kysymykseen.

KUVIO 13. Tuotevalikoima

Suurin osa vastaajista arvioi Joulutalon tuotevalikoiman riittävän monipuoliseksi (KUVIO 13). Vain kahden vastaajan mielestä valikoima ei ollut riittävän monipuolinen. Yksi vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen. Yksittäisinä vastauksina Joulutalon valikoimasta ilmoitettiin puuttuneen Kerttu Kotaojan paikalliset käsityöt, grafiikkaa, kuten kortteja ja tauluja, sekä erilaisia leivonnaisia.

KUVIO 14. Rahkolan Joulutalon järjestäminen tänä vuonna

Kaikki kysymykseen vastanneet olivat yksimielisiä siitä, että Rahkolan Joulutalo tulee järjestää myös tänä vuonna (KUVIO 14). Yksi vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen.

Kyselylomakkeen kohtaan ”Muuta palautetta ja kehittämisehdotuksia Rahkolan Joulutalosta” tuli 19 vastausta. Eniten kiitosta palautteissa keräsi Joulutalon miljöö ja tunnelma. Moni vastaajista piti tapahtumaa monella tapaa onnistuneena. Tyytyväisiä oltiin talon puolesta järjestettyyn myyntiin ja valvontaan, myynnin määrään, pitkään myyntiaikaan ja tapahtuman kävijämäärään. Myös kahvion hyvää puuroa kiitettiin muutamassa palautteessa.

Kaunis kiitos järjestäjille upeasta jaksamisesta koko Joulutalon ajan. Olin erittäin tyytyväinen tapahtumaan sekä myynnin, kävijöiden määrän sekä järjestämieni – –pajojen suhteen.

Eniten palautetta tuli Joulutalon myyntikirjanpidosta, joka oli monen mielestä sekava ja epäluotettava. Samalla monet toivoivat myyjille ohjeistusta hintojen merkitsemisestä ja Joulutalon myynnin käytännöistä. Lisäksi yksittäisiä kritiikin aiheita olivat tiedotus, kahvion palvelu, myyjät, järjestäjän asenne, tapahtuman nimi ja taidehuone. Muutamassa palautteessa peräänkuulutettiin myyjien esikarsintaa paikallisuus ja ammattimaisuus huomioonottaen. Varsinkin ulkopaikkakuntalaisen sisustusliikkeen myyntihuone Joulutalossa harmitti

joitakin vastaajia, koska sen tuotteiden ja arvomaailman ei katsottu olevan linjassa Rahkolan Joulutalon arvomaailman ja paikallista käsityötä korostavan imagon kanssa. Jatkossa Joulutalon toivottiin olevan paikallisten toimijoiden taloudellisten toimintamahdollisuuksien parantaja, ei niinkään harrastuspohjalta toimivien tukija.

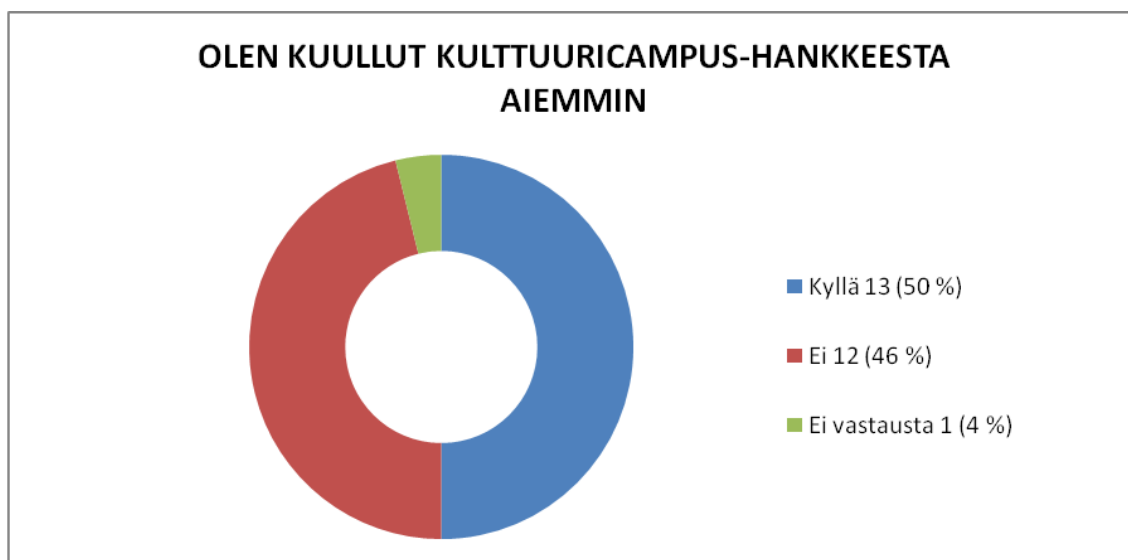
Kassa/rahastussysteemiin toivon muutosta. Sekava ja ei luotettava.

– – *mitä se krääsätilpehöörikiinanlapsityötuontihuone oli?*

– – *merkittävä painoarvo on paikallisten toimijoiden toimintamahdollisuuksien taloudellisten parantaminen, sillä alan ammattilaiset menevät sinne, missä voivat saada leivän työstään. Harrastuspohjalta kulttuurielämän kehittäminen todelliseksi vetovoimatekijäksi on heikolla pohjalla. Tämä täytyy pitää selvänä ohjenuorana jatkossa toimintaa kehitettäessä.*

Matka on vaan ylöspäin. Tää oli eka. Tää oli nopeesti järkätty. Tästä toivottavasti opittiin paljon, joten seuraava on vielä parempi.

Palautteissa tuli esiin myös selkeitä kehittämissuhteita. Ulkotapahtumien järjestämistä, kuten lumiveistokilpailua, ehdotettiin, samoin yhteislauluhetkiä. Useassa palautteessa toivottiin Joulutaltoa vastaavien tapahtumien tai myyntitempausten järjestämistä pitkin vuotta. Yksittäisissä palautteissa ehdotettiin myös talkoolaisten määrän lisäämistä ja tapahtuman mainostamista kotiin jaettavilla mainoksilla.

KUVIO 15. Tietoisuus KulttuuriCampus-hankkeesta

Tasan puolet vastaajista oli kuullut KulttuuriCampus-hankkeesta aikaisemmin (KUVIO 15). 46 % vastaajista ei ollut kuullut hankkeesta ja yksi vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen.

Kysymykseen ”Mitä toivot KulttuuriCampukselta jatkossa?” vastasi 16 vastaajaa. Monet vastaajat toivoivat hankkeen järjestävän lisää tapahtumia, varsinkin Joulutalon tyylisiä käsityömyyntitapahtumia muina vuodenaikoina. Vanhan Kauppalan muodostamista käsityöläisten keskuksiksi samoin kuin käsityötuotteita myyvän liikkeen perustamista toivottiin. Lisäksi toivomuslistalla yksittäisinä toiveina olivat ihmisläheiset tapahtumat sekä talvitapahtumat, kylpylän ja Kauppalan välisen laivaliikenteen parantaminen, monipuolisen kulttuuritarjonnan tukeminen ja järjestäminen, konkreettiset teot sekä enemmän tapahtumia teini-ikäisille ja nuorille. Muutama vastaaja peräänkuulutti näkyvämpää toimintaa ja tiedottamista sekä kannustusta ja tukea paikallisille taitajille ja paikkakunnalla opiskeleville.

Kysymykseen ”Mitkä ovat mielestäsi Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksia?” vastasi 19 vastaajaa. Suurimpana kulttuurielämän vahvuutena pidettiin Sata Häme soi -festivaalia. Useita mainintoja keräsivät myös kuvataide- ja musiikkitoiminta sekä Ikaalisten kylpylä. Lisäksi kesäteatteria, paikallista käsityöalan osaamista sekä kaupungin kaunista historiallista miljöötä pidettiin vahvuuksina. Yksittäisiä mainintoja keräsivät aktiiviset kyläseurat, ala-asteen kulttuurikasvatus, seurakunnan kulttuuritarjonta, Vanhan Kauppalan kierros, maisemat ja luonto sekä Ikaalisiin tulevat matkailijat. Myös kriittisiä näkökantoja esiintyi vastauksissa. Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksia kuvailtiin esimerkiksi seuraavasti:

Monipuolinen käsityö/taideosaaminen, vahva tahto sekä monipuolinen ajattelutapa siitä mitä kaikkea kulttuuri voi olla.

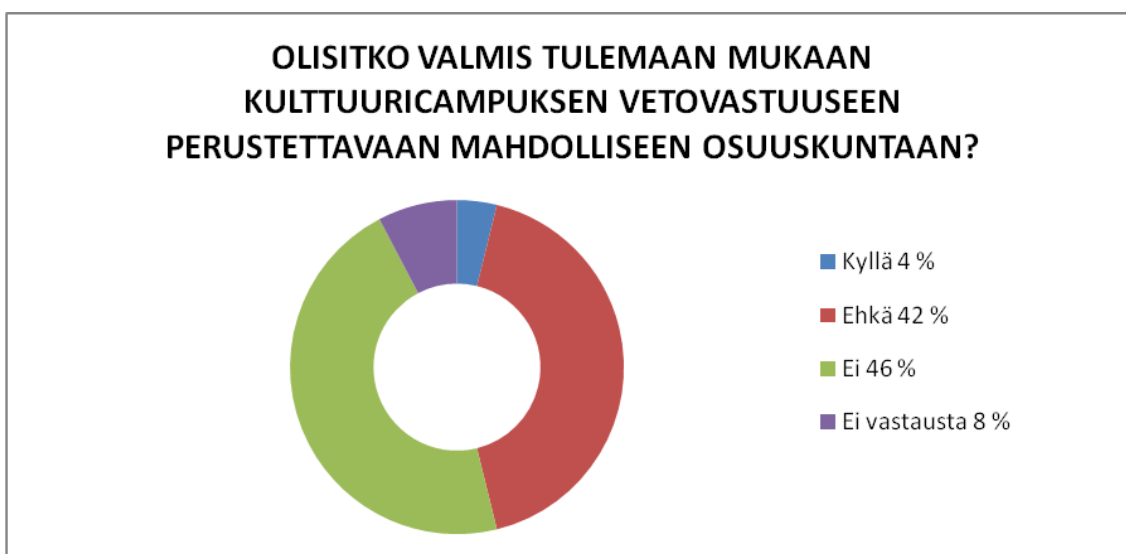
En ole törmännyt vahvuuksiin!

Kysymykseen ”Millaisena näet Ikaalisten kulttuurielämän ja KulttuuriCampuksen toiminnan 5 vuoden kuluttua?” tuli 13 vastausta. Ikaalisten kulttuurielämä ja

KulttuuriCampuksen toiminta nähtiin tulevaisuudessa vireänä, kiinnostavana, monipuolisena ja houkuttelevana. Visioissa esitettiin, että Rahkolassa ja Kauppalan alueella on pysyvää toimintaa, jonkinlainen kulttuuriammattilaisten yhteisö, joka pyrkii lisäämään kaupungin viihtyisyyttä ja matkailua. KulttuuriCampus nähtiin myös keinona saada IKATAn opiskelijoita jäämään paikkakunnalle yrittäjiksi. Kaksi vastaajaa määritteli näkemyksensä seuraavasti:

Yksi iso osa Ikaalisten imagoa, tänne tullaan kulttuurin, taiteen sekä käsityöosaamisen perässä niin opiskelemaan, töihin kuin ostoksillekin.

Jos asioiden eteen tehdään paljon järjestelmällistä työtä voi siitä syntyä suuri riemullinen yhteisöä ylläpitävä koneisto, joka kokoaa ympärilleen monenmoista tapahtumaan ja elävöittää kaupungin elämän lisäksi taloutta ja matkailua.

KUVIO 16. Valmius mukaantuloon KulttuuriCampus-osuuskuntaan

KulttuuriCampuksen vetovastuuseen mahdollisesti perustettavaan osuuskuntaan oli kyselyn perusteella valmis liittymään vain yksi vastaaja (KUVIO 16). Varovaisempi ”ehkä”-vaihtoehto sen sijaan sai laajemman kannatuksen, 42 % eli 11 vastaajaa on valmis harkitsemaan osallistumista osuuskunnan toimintaan.

Kyselylomakkeen viimeiseen kohtaan ”Terveisesi KulttuuriCampus-ohjausryhmälle:” vastasi 12 vastaajaa. Useissa vastauksissa kiitettiin tai toivotettiin ”hyvää jatkoa” tai ”tsemppiä” hankkeelle. Ohjausryhmän tekemä työ

koettiin arvokkaaksi ja toivottiin, että se jatkuu. Vastauksissa toivottiin myös nopeaa siirtymistä konkreettisiin toimiin ja parempaa tiedottamista hankkeesta esimerkiksi lehtijutulla tai esitelehtisellä. Muutamassa vastauksessa visioitiin laajemmin KulttuuriCampuksen tulevaisuutta ja toivottiin enemmän tapahtumia ja toimijoita tapahtumien järjestämiseen. Yksi vastaaja tiivisti ajatuksensa näin:

Olen iloinen, että tällainen hanke on laitettu alulle. Onnistuessaan vaikutukset voivat olla todella moninaiset. Syventää Ikaalislaitosten identiteettiä ja ohjaa mielenkiintoa yhteisön hyväksi toimimiseen.

5.2 Ohjausryhmän konsultaatiot

Konsultoin KulttuuriCampus-hankkeen ohjausryhmää eli yhteensä kahdeksaa henkilöä. Heitä olivat Ikaalisten kaupunginjohtaja Tero Nissinen, sivistysjohtaja Ilkka Niemi, kulttuurisihteerit Kirsti Hukki, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos IKATAN vt. rehtori Joni Liukkonen ja tekstiiliosaston opettaja Terhi Leppä, Tampereen ammattikorkeakoulun yliopettaja ja korkeakouluasiamies Maj-Lis Läykki, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtaja Vuokko-Liisa Nuottajärvi sekä ikaalislainen kulttuuriaktiivi, dosentti Liisa Löfman.

Kaupunginjohtaja Tero Nissisen mukaan Ikaalisten kaupunki laittoi alulle esiselvityshankkeen, sillä pitkään oli keskusteltu, miten kädentaidon yrityksiä ja kulttuuriyrittäjyyttä tulisi kehittää paikkakunnalla. Kaupungin intresseiksi hankkeessa Nissinen mainitsi kädentaitoyrittäjyyden nostamisen ja IKATAN potentiaalin hyödyntämisen paikkakunnan hyväksi sekä opiskelijoiden juurruttamisen paikkakunnalle.

Sivistysjohtaja Ilkka Niemi edustaa ohjausryhmässä kaupungin sivistyspalveluja ja kertoi olevansa mukana hankkeessa, koska se sivuaa sekä kulttuuri- että koulutusala. Myös Niemi totesi kaupungin intresseiksi asukasmarkkinoinnin näkökulman, eli pyrkimyksen saada varsinkin IKATAN opiskelijoita jäämään paikkakunnalle yrittämään. Elinkeinopoliittisen intressin lisäksi kaupungilla on

hankkeessa kulttuuripoliittinen intressi, kulttuurialan toiminnan ja palveluiden ja sitä kautta myös matkailun lisääminen.

Kulttuurisihteeri Kirsti Hukin mukaan KulttuuriCampus on lähtenyt liikkeelle kulttuuritoimesta, ja hän edustaa varsinaista hankkeen käytännön tekijätahoa. Hukki kokee omana roolinaan ohjausryhmässä kuulostella jäseniä ja toimijoita, ja myös jatkohankkeen kannalta kulttuuritoimen edustajan osallistuminen ohjausryhmän kokoontumisiin on välttämätöntä.

Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos IKATAn vt. rehtori Joni Liukkonen edustaa hankkeen ohjausryhmässä oppilaitosta ja opiskelevia alan nuoria. Hänen mukaansa hankkeessa on hyviä mahdollisuuksia kehittää opiskelijoiden opintojen jälkeistä sijoittumista työelämään ja luoda opiskelijoille uusia polkuja. Kulttuurialan toimijana Liukkonen toivoo yhteistyön tehostamista muiden toimijoiden kanssa paikallisesti.

IKATAn tekstiiliosaston opettaja Terhi Leppä edustaa hankkeessa Taidosto-osuuskuntaa, joka on IKATAn rinnalla toimiva yrittäjyyden oppimisympäristö. Häntä kiinnostaa nähdä, mitä Ikaalisissa tapahtuu ja mistä tulee todellisia mahdollisuuksia opiskelijoille työllistyä tai yrittää.

Maakuntakorkeakouluasiamies Maj-Lis Läykki edustaa ohjausryhmässä Maakuntakorkeakoulua, joka on Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun Unipoli Tampere -sopimukseen perustuva korkeakoulu yhteistyöverkosto. Läykin mukaan Maakuntakorkeakoulun tavoitteena on saada hyviä uusia aloitteita ja hankkeita aikaiseksi. KulttuuriCampus kokoaa hänen pitkäaikaisen haaveensa ja tavoitteensa yhdistää kaupallista alaa ja käsityöalaa. Läykin mielestä kaupungissa on hyviä kouluja, joiden tulisi yhdistää voimansa entistä paremmin.

Kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtaja Vuokko-Liisa Nuottajärvi edustaa hankkeen ohjausryhmässä luottamushenkilöitä ja kaupunkilaisia. Hän kokee hankkeessa tärkeiksi kulttuurin ja matkailun

kehittämällä saavutettavat hyvinvointivaikutukset.

Opetusalan koulutuskeskus Educodessa työskennellyt dosentti Liisa Löfman ei virallisesti edusta ohjausryhmässä mitään tahoa, mutta hänellä on pitkä kokemus erilaisista hankkeista ja kulttuuriperintökoulutuksesta. Löfmanin toive on saada Ikaalisista kulttuuriperinnön arvostamisesta ja kehittämisestä tunnettu paikkakunta.

Konsultoidut kokivat melko yksimielisesti, että ohjausryhmän tehtävä KulttuuriCampus-hankkeessa on ohjata, ideoida, verkottua ja olla neuvoa antava hankkeen eteenpäin viejä. Lisäksi ohjausryhmän tehtäväksi koettiin hankkeen nostaminen ja julkituominen ympäristölle. Ohjausryhmän tulee miettiä, millaisia jatkohankkeistusmahdollisuuksia hankkeeseen liittyy, eli kuinka hanketta lähdetään viemään eteenpäin konkreettisella tasolla, ja toimia päämäärän saavuttamiseksi kaikin mahdollisin keinoin.

Hankkeen tärkeimmäksi tavoitteeksi koettiin kulttuuriyrittäjyyden edistäminen tavalla tai toisella. Tärkeiksi tavoitteiksi nostettiin pysyvän toimintamallin luominen kulttuuriyrittäjyyden ja luovan talouden tekemiselle, IKATAn opiskelijoiden sitouttaminen paikkakunnalle ja paikkakunnan oppilaitosten monipuolisempi hyödyntäminen kulttuuritoiminnassa. Myös kulttuurisen kestävän kehityksen edistäminen paikkakunnalla koettiin hankkeen tärkeäksi tavoitteeksi. Kaikki konsultoidut pitivät hankkeen tavoitteita realistisina, vaikkakin niiden nähtiin olevan haasteellisia ja vaativan paljon aikaa ja työtä.

Hankkeen suurimpina haasteina konsultoidut näkivät talouden ja ansaintalogiikan toimivuuden eli miten ihmiset saavat toimeentulon ja kuinka toiminta saadaan sille tasolle, että se alkaa pyöriä itsenäisemmin. Myös toimijoiden tavoittaminen ja oikeiden henkilöiden löytäminen vetovastuuseen koettiin haastavana. Lisäksi haasteena pidettiin hankkeen alkuperäisen tavoitteen toteutumista, eli kuinka Ikaalisista saadaan tunnettu paikkakunta, joka markkinoi itseään kulttuuriperintöä arvostavana ja kulttuurista kestävästä kehitystä arvostavana paikkakuntana.

Konsultoitavien näkemykset hankkeen hyötyjistä olivat melko yhtenäiset. Suurimpina hyötyjinä nähtiin itsensä työllistävät kulttuuriyrittäjät, mutta myös Ikaalisten kaupunki. Kaupungille luovan talouden esiinnousun nähtiin tuovan erityisesti imagohyötyä, mutta myös elinkeinoelämän vilkastumista ja tätä kautta työpaikkoja ja verotuloja. Välillisinä hyötyjinä nähtiin lisäksi kaupunkilaiset ja matkailijat sekä paikkakunnan oppilaitokset ja seutukunta laajemminkin.

KulttuuriCampus-hankkeen konkreettisia hyötyjä kaupunkilaisille nähtiin olevan kulttuurielämän aktivoituminen, vierailukohteiden ja elämyksien lisääntyminen sekä kaupungin yleinen profiilinnosto. Lisäksi yhteisöllisyyden lisääntyminen, josta jo Rahkolan Joulutalo antoi viitteitä, koettiin hankkeen mahdolliseksi konkreettiseksi hyödyksi. Kädentaidon yrittäjien jääminen kaupunkiin ja elinkeinoelämän vilkastuminen nähtiin tuovan hyvinvointia koko paikkakunnalle.

Kaikkien konsultoitujen mielestä Rahkola on sopiva paikka KulttuuriCampuksen fyysisiksi puitteiksi, sekä sijainniltaan että miljööltään. Osa konsultoitavista näki Rahkolan hyvänä KulttuuriCampuksen aloituspaikkana, josta on hyvä laajentaa toimintaa muuallekin kaupunkiin. Jatkossa myös toive perinteikkään juhlatalon, Oma Tuvan, hyödyntämisestä KulttuuriCampuksen fyysisenä puitteena tuli ilmi konsultaatioissa.

Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksiksi konsultoidut nimesivät useimmin kaupungin vahvan musiikkiperinteen sisältäen Sata Häme Soi -festivaalin, viulupelimannit, harmonikat, kuorot, artistikoulutuksen ja muun musiikkikoulutuksen. Lähes yhtä usein vahvuuksina pidettiin Ikaalisten kylpylää ja paikkakunnan kylpyläperinnettä sekä kuvataide- ja käsityöperinnettä. Paikalliset oppilaitokset, kuten pohjoismaiden suurin kulttuurialan oppilaitos IKATA nähtiin tärkeänä paikkakunnan kulttuurielämän vahvuutena. Lisäksi vahvuuksiksi mainittiin Vanhan Kauppalan vahva rakennusperintö, kesäteatteri, Ikaalisten kulttuurikaupunki-imago, paikalliset aktiiviset yhdistykset sekä kunnan kulttuurisihteerin virka.

Kysyttäessä näkemystä Ikaalisten kulttuurielämän ja KulttuuriCampuksen toiminnasta 5 vuoden kuluttua, suurin osa konsultoiduista esitti joitakin

konkreettisia toimia tapahtuneen. Muutama konsultoitu totesi yleisemmällä tasolla toivovansa hankkeen tavoitteiden toteutuvan ja sen vaativan paljon työtä ja aikaa.

Monet konsultoidut uskoivat, että viiden vuoden kuluttua Ikaalisissa on konkreettinen kauppapaikka, mistä voi ostaa kulttuuriyrittäjien tuotteita tai palveluita. KulttuuriCampuksessa on saavutettu vakiintunut toimintamalli, ja Rahkolasta on muodostunut elävä pihapiiri ja kulttuuritoiminnan sydän. KulttuuriCampuksen on vetovastuussa aktiivinen ydinjoukko, ja toiminnassa on jonkinlainen tuotenimi tai -tunnus. Alueen kulttuuritoiminnasta julkaistaan ajantasaista markkinointi- ja tiedotusmateriaalia ja toiminta on laajentunut jollain tasolla myös Omalle Tuvalle, tulevaan Nummenrinteen kauppakeskukseen ja kylpylälle. IKATAN opiskelijat ovat vahvasti mukana toiminnassa ja kuntalaisten kulttuuriyhteisöllisyys on voimistunut. Käsityöläisyys ja kädentaidot näkyvät Ikaalisten brändissä musiikin ohella. Kaiken kaikkiaan KulttuuriCampuksen nähtiin elävän ja toimivan ympärivuotisesti ja sen muodostaman kulttuuriyhteisön myös houkuttelevan ulkopuolisia toimijoita.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

6.1 Tulosten vertailu ja arviointi

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kyselyn avulla Rahkolan Joulutalon onnistumista tapahtumana siihen osallistuneiden myyjien eli kädentaitajien näkökulmasta. Kyselyllä kartoitin myös heidän tietoisuuttaan KulttuuriCampus-hankkeesta sekä mielipiteitään hankkeen jatkokehittämisestä. Konsultoinneilla pyrin selvittämään, miten KulttuuriCampuksen haasteista, tavoitteista ja tulevaisuudesta ajattelee hankkeen ohjausryhmä, ja kuinka hanketta tulisi jatkossa kehittää heidän näkökulmastaan. Näiden tulosten perusteella olen tehnyt johtopäätöksiä ja kehittämisehdotuksia (KUVIOT 17 ja 18).

Tulosten valossa joulun alla 2009 ensimmäistä kertaa järjestetty Rahkolan Joulutalo vastasi myyjien odotuksia hyvin. Joulutalon parhaiksi asioiksi he nimesivät käsityötuotteet, miljöön ja tunnelman. Laadukas ja monipuolinen käsityövalikoima sekä kauniin miljöön korostaminen jouluisella valaistuksella ja sisustuksella ovat paikallaan jatkossakin Joulutaloa järjestettäessä.

Joulutalossa vieraili kolmen viikon aikana noin 7 000 kävijää. Tämän tyyppiselle tapahtumalle voikin katsoa olleen selkeästi tilausta. Myös kyselylomakkeissa oli paljon positiivista palautetta Joulutalosta ja lähes kaikkien vastaajien mielestä tapahtuma pitäisi järjestää myös tänä vuonna. Rahkolan Joulutalon aikaansaama myynninlisäys oli huomattava, sillä suurin osa (82 %) vastaajista ilmoitti myyntinsä lisääntyneen joko merkittävästi tai jonkin verran. Joulutalon tapahtumamäärää pidettiin sopivana.

Rahkolan Joulutalon kehittämiskohteet	Kysymykset	Kehittämisehdotukset
Arvot	Mitkä ovat joulutalon arvot?	- Arvopohdinta, myyjien valintaperusteiden pohdinta
Asiakaspalvelu	Millaista on hyvä asiakaspalvelu? Kuka vastaa asiakaspalvelun laadusta?	- Hyvän asiakaspalvelun korostaminen - Työntekijöiden opastaminen omiin tehtäviinsä
Myyntikirjanpito kassalla	Mitkä ovat hyviä rahastuskäytäntöjä? Miten käytännöt saadaan sujuviksi ja selkeiksi? Miten kassatoiminta on järjestetty itsepalvelu-kirpputoreilla?	- Kassakäytäntöihin perehtyminen - Kirjanpitokäytännön huolellinen suunnittelu
Työntekijät ja talkooväki	Mikä on sopiva työntekijöiden määrä? Mitä tehtäviä kenellekin kuuluu? Mitä työntekijöiden tulee tietää?	- Työntekijöiden määrän lisääminen ruuhkapäivinä - Aloituspalaveri työntekijöille ja talkoolaisille, jossa käsitellään tulevan tapahtuman käytäntöjä - Kirjallinen ohjeistus työntekijöille, jossa tiedot talon käytännöistä, tulevista tapahtumista, aukioloajoista ja vastuuhenkilöiden yhteystiedot
Hintojen merkitseminen	Mitä tietoja hintalapussa tulee olla? Kuinka hintalaput tulisi kiinnittää tuotteisiin?	- Kirjallinen ohjeistus myyjille
Graafinen visuaalinen ilme	Millaisia mielikuvia Rahkolan Joulutalosta halutaan antaa?	- Logon ja visuaalisen ilmeen suunnittelu ja graafinen ohjeistus - Ensimmäisen kerran järjestetystä Joulutalosta saadun kuvamateriaalin hyödyntäminen - Yhtenäisen ilmeen käyttö ilmoituksissa, internetsivuilla, sosiaalisessa mediassa ym.
Pöytävuokra	Mikä on sopiva pöytävuokra? Miten Joulutalossa säilyy matala kynnyks, mutta toimintaan saadaan enemmän ammatillista otetta?	- Pöytävuokran maltillinen nosto tai suhteuttaminen myyntiin

KUVIO 17. Rahkolan Joulutalon kehittämiskohteet ja -ehdotukset

Eniten kehitettävää Joulutalossa on vastausten perusteella asiakaspalvelussa ja tilikirjanpidossa. Omien havaintojeni mukaan alkeellinen vihkokirjanpito toimi hiljaisina myyntiaikoina, mutta ruuhkahetkinä se oli auttamattoman hidas.

Kassanhoitajien vaihtuvuuden vuoksi merkintätavoissa oli sekavuutta ja päällekkäisyyksiä. Erilaisten kirjaamistapojen ja myyjien kirjavien hintamerkintäkäytäntöjen vuoksi myös tilitettävien rahojen laskeminen oli hidasta. Jatkossa on erittäin tärkeää, että rahastuksen hoitoon on selkeät pelisäännöt ja käytännöt. Mikäli myyntipöytien määrä on yhtä suuri myös jatkossa, tulisi harkita kassakoneen käyttöönottoa. Ruuhkaisimpina aikoina kaksi kassanhoitajaa ehkäisisi jonojen syntymistä. Toiminnan mahdollisesti ammattimaistuttua olisi korttimaksumahdollisuus kassalla hyvää asiakaspalvelua.

Asiakaspalvelun, myyntikirjanpidon ja hintamerkintöjen lisäksi annoin kehitysehdotuksia myös arvopohdinnan, työntekijöiden ohjeistamisen sekä Joulutalon visuaalisen ilmeen suhteen (KUVIO 17).

6.2 Rahkolan Joulutalon konseptointi ja tuottaminen

Palautteiden perusteella Joulutalolle on mietittävä selkeämpää konseptia. Konseptoinnin tavoitteena on määritellä rakennettava tuote tai palvelu. Joulutaloakin on jatkossa määriteltävä, karsittava ja suunniteltava huomioiden asiakkaiden, suunnittelijoiden, käytännön tekijöiden ja hyödyntäjien tarpeet. Konseptin tarkoituksena on kertoa tuotteen, tässä tapauksessa tapahtuman, kokonaisidea, eli hyödyt ja tavat, joilla se vastaa tarpeisiin ja miten sitä jatkokehitetään. (Hiiri 2007, 1.)

Joulutalon konseptoinnissa olisi mietittävä erityisesti, kenelle Joulutalo on suunnattu ja millaiseksi siellä myytävien tuotteiden taso halutaan muodostaa. On pohdittava, keskitytäänkö jatkossa enenevästi ammattimaisten käsityöläisten tuotteista muodostuvaan valikoimaan, vai onko harrastajakädentaitajilla edelleen tilaa talossa. Oliko osa Joulutalon viehätystä juuri tietynlainen ”kotikutoisuus”? Painottuuko tuotevalikoima jatkossa käsityötuotteisiin, vai onko talossa sijansa myös muilla jouluisilla tuotteilla? Havaintojeni mukaan kotona leivotut leivonnaiset, kuten kuivakakut, pullat, limput ja pikkuleivät, menivät hyvin kaupaksi Joulutalossa ja niiden myyjiä olisi

voinut olla enemmänkin. On mietittävä, onko Joulutalo kokoelma kaikenlaisia jouluisia tuotteita vai enemmänkin laadukkaiden käsitöiden kauppapaikka. Mitään ehdotonta ja kiveen hakattua rajausta tuskin kannattaa tehdä, mutta suuntaviivoja on hyvä vetää.

Kyselyn palautteissa kysyttiin myös, mitkä ovat Joulutalon arvoja. Konseptoinnin alussa onkin hyvä miettiä tuotteeseen liittyviä syitä ja seurauksia sekä arvopohjaa. Mitkä ovat tämän tapahtumat taloudelliset arvot? Kuuluvatko Joulutalon arvoihin ennen kaikkea paikallisuus ja laadukas käsityöosaaminen, vai rajautuvatko arvot yleisemmällä tasolla yrittäjyyden tukemiseen ja paikkakunnan palvelutason nostoon?

Myös asiakaspalveluun tulee jatkossa panostaa entistä enemmän. Hyvää asiakaspalvelua on usein jo se, että työntekijä tietää kysyttäessä, mitä talossa tänään tapahtuu, mitkä ovat aukioloajat tai mitä kahvion tuotteet maksavat. Ehdottaisinkin, että jatkossa järjestettäisiin Joulutalon aloituspalaveri, jossa työntekijöiden ja talkoolaisten kesken käytäisiin läpi tulevan tapahtuman käytäntöjä. Työntekijöille olisi myös hyvä jakaa ohjeistus, jossa on tärkeimmät tiedot esimerkiksi talon käytännöistä, tulevista tapahtumista, aukioloajoista ja vastuuhenkilöiden yhteystiedot.

Rahkolan Joulutalossa haasteita ovat pitkä tapahtuma-aika ja budjetin niukkuus. Ensimmäisellä kerralla pöytävuokra myyjille oli lähinnä nimellinen, 5 euroa koko ajalta. Jatkossa tulisikin harkita pöytävuokran nostamista käyväälle tasolle, kuitenkin niin, että Joulutalo säilyttää houkuttelevuutensa myyntipaikkana. Jatkossa Joulutalon konseptin rakentamisessa kannattanee huomioida myös jonkinlaisen visuaalisen ilmeen ja graafisen ohjeistuksen laatiminen tapahtumalle. Samaa visuaalista linjaa noudattavat markkinointimateriaalit internetissä ja printtimediassa auttavat tunnistamaan tapahtuman helpommin ja luovat mielikuvia.

6.3 KulttuuriCampuksen tulevaisuus ja merkitys paikalliselle toiminnalle

Esiselvityshankkeen loppuraportin mukaan KulttuuriCampus-konseptista saatavia tuloksia ovat luovien alojen toimijoiden tehostunut yhteistyö ja tuotekehitys, asiakkaiden kohtaaminen ja asiakaslähtöisyys. Myös pienyritysten kilpailukyvyyn ja kannattavuuden vahvistuminen, yritystoiminnan jatkuvuuden varmistaminen ja liiketoiminnan tietotaidon vahvistuminen ovat konseptilla tavoiteltavia päämääriä. Lisäksi konseptilla tavoitellaan verkostojen laajenemisen ja työllisyyden paranemisen tuomia etuja. (Ikaalisten kaupunki 2010a, 3.) KulttuuriCampus pyrkii täten vastaamaan luvussa 2.5 mainittuihin käsityöalan merkittävimpiin kehittämistarpeisiin.

Kyselyn tulosten perusteella vain noin puolet Rahkolan Joulutaloon osallistuneista kädentaitajista oli kuullut KulttuuriCampus-hankkeesta aiemmin. Tämän perusteella hankkeesta tulisi tiedottaa tehokkaammin ja ehkä myös kansantajuisemmin, konkretian kautta. Sekä konsultaatioissa että kyselyissä tuli ilmi, ettei paikkakunnan kulttuuritapahtumien tiedotus ole riittävää. Aikaisemmin kuukausittain julkaistu kulttuuritiedotuslehtinen palveli kaupunkilaisia tasapuolisemmin. Nykyinen internetiin siirtynyt tiedotus ei tavoita esimerkiksi monia vanhuksia. Muutenkin sirpaleiseksi koettua tiedotusta toivottiin keskitetymmäksi.

KulttuuriCampuksen ohjausryhmässä oli konsultaatioiden perusteella havaittavissa huolta aktiivisten toimijoiden löytymisestä hankkeeseen. Kyselyn perusteella hankkeen vetovastuuseen mahdollisesti perustettavaan osuuskuntaan oli heti valmis liittymään vain yksi vastaaja (KUVIO 16). Varovaisemman ”ehkä”-vaihtoehdon sen sijaan oli valinnut 42 % eli 11 vastaajaa. Ihmisten sitouttaminen toimintaan onkin yksi KulttuuriCampuksen tulevaisuuden haasteista.

Konsultoitujen ja kyselyyn vastanneiden mielipiteet kaupungin kulttuurielämän vahvuuksista olivat yhteneväisiä. Kärjessä molempien vastauksissa olivat Sata Häme Soi -festivaali, kuvataide- ja musiikkitoiminta sekä Ikaalisten Kylpylä.

Myös vastauksissa KulttuuriCampuksen tulevaisuudesta kyselyyn vastanneet ja konsultoidut olivat samoilla jäljillä. Molempien visioissa esitettiin, että Rahkolassa ja Kauppalan alueella on pysyvää toimintaa ja konkreettinen kauppapaikka. Kukaan kyselyyn vastanneista tai ohjausryhmäläisistä ei kokenut, että KulttuuriCampusta ei olisi viiden vuoden kuluttua.

KulttuuriCampuksen kehittämiskohteet	Kysymykset	Kehittämisehdotukset
Tiedotus	Mikä on KulttuuriCampus? Miten hanke voi vaikuttaa kaupunkilaisen elämään? Miten kaupunkilainen hyötyy hankkeesta?	Säännöllistä tiedotusta kulttuuritoiminnasta, KulttuuriCampuksen toiminnan tuuksi tuominen konkreettisten toimien kautta
Toimijoiden tavoittaminen ja sitouttaminen	Miten hankkeessa mukana olosta voi hyötyä? Miksi hanke on tärkeä?	Tiedottaminen, oppilaitosyhteistyö, innostaminen, konkreettisten hyötyjen esiin nosto
Kulttuurinen kestävä kehitys	Mitä on kulttuurinen kestävä kehitys ja mitä se voi olla Ikaalisissa? Miksi se on tärkeää ja huomionarvoista?	paikallisen kulttuuriympäristön vaaliminen, aitouden säilyttäminen

KUVIO 18. KulttuuriCampuksen kehittämiskohteet ja -ehdotukset

Kaiken kaikkiaan sekä kyselyyn vastanneiden että konsultoitujen vastauksissa oli paljon positiivista tulevaisuudenuskoa KulttuuriCampukseen liittyen. Viiden vuoden kuluttua käsityöalan uskottiin vakiinnuttaneen asemansa paikkakunnan vilkkaassa kulttuuritarjonnassa ja näkyvän myös Ikaalisten brändissä. KulttuuriCampuksella nähtiin olevan paljon mahdollisuuksia kehittyä merkittäväksi kulttuuriyrittäjyyden lippulaivaksi, perinteikkään ympäristön elävöittäjäksi ja kaupunkilaisten yhteisöllisyyden nostattajaksi, mikäli tarvittavat palaset, arvot, aktiiviset ihmiset, resurssit ja vahva tahto, kohtaavat. Parhaimmillaan KulttuuriCampus ja Rahkolan Joulutalo osana sitä voivatkin siis synnyttää kaupunkiin sen ”suuren riemullisen yhteisöä ylläpitävän koneiston”, joka nostaa kaupungin imagon, ihmisten yhteisöllisyyden ja kulttuuriyrittäjyyden voimavarat luovuuden kulttuurista kumpuavalle uudelle tasolle.

LÄHTEET

Aarnikuru, Tanja 2010. Esiselvityshankkeesta. Email sanna.jalaskoski@gmail.com 18.3.2010.

Bruun, Otto & Eskelinen, Teppo & Kauppinen, Ilkka & Kuusela, Hanna 2009. Immateriaalitalous. Kapitalismin uusin muoto. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Harhala, Katja 2008. Kulttuuri kehityksen voimavara Ikaalisissa. Kulttuuria kolmen kesken -hanke. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Hautamäki, Antti 2009. Luova talous ja kulttuuri innovaatiopolitiikan ytimessä. Teoksessa Luova talous ja kulttuuri innovaatiopolitiikan ytimessä. Opetusministeriön julkaisuja 2009:30. Viitattu 17.3.2010.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm30.pdf>

Hautamäki, Antti 2010. Kulttuuri kannattaa: kulttuurista Jyväskylän seudun menestystekijä. Julkaisematon käsikirjoitus.

Hiiri, Veikko 2007. Mitä konseptoiminen on? Viitattu 5.4.2010.
<http://www.internetjakirkko.fi/Members/VeikkoH/konseptointi.pdf>

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2008. Tutki ja kirjoita (13.-14., osin uudistettu painos). Helsinki: Tammi.

Houni, Pia 2006. Lyhyitä havaintoja luovuudesta. Teoksessa Sam Inkinen, Sanna Karkulehto, Marjo Mäenpää & Eija Timonen (toim.) Minne matka, luova talous? Oulu: Kustannus Oy Rajalla, 119-130.

Ikaalisten kaupunki 2007. Sivistyspalveluiden peruskartoitus 2007.

Ikaalisten kaupunki 2008. Kaupunginhallituksen kokouspöytäkirja 256§ KulttuuriCampus-esiselvityshanke (128/2008) 17.12.2008.

Ikaalisten kaupunki 2009. Lehdistötiedote ”Ikaalisten KulttuuriCampuksen Kick Off – Rahkolan Joulutalo avautui”. Julkaistu 30.11.2009.

Ikaalisten kaupunki 2010a. KulttuuriCampus Ikaalinen. Esiselvityshanke. Loppuraportti 1.7. – 31.12.2009.

Ikaalisten kaupunki 2010b. Tietoa kaupungista. Viitattu 11.3.2010.
http://www.ikaalinen.fi/info/tietoa_kaupungista/

Ilmonen, Kari 2009. Kulttuuri ja aluekehittäminen. Konflikteja ja kommunikaatiota. Teoksessa Maarit Grahn ja Maunu Häyrynen (toim.) Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Turun yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos. TIETOLIPAS-julkaisu 230. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 44-61.

Kahila, Petri 2001. Perinnettä vai bisnestä? Teoksessa Sulevi Riukulehto (toim.) Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 145-159.

Kainulainen, Kimmo 2005. Kulttuuriala kaupunkien menestystekijänä. Tampereen yliopisto. Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö, SENTE-julkaisu 19 / 2005.

Kangas, Anita 2001. Kulttuuripolitiikan murros. Teoksessa Sulevi Riukulehto (toim.) Perinnettä vai bisnestä? Kulttuurin paikalliset ulottuvuudet. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 18-31.

Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006. Käsillä yrittäminen Käsityöalan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007–2013. Kauppa- ja teollisuusministeriö, Elinkeino-osasto. KTM Julkaisuja 36/2006. Viitattu 30.3.2010.

[http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/E2A6A8ACB8F13A00C225720C0020C7C0/\\$file/jul36_2006_netti.pdf](http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/E2A6A8ACB8F13A00C225720C0020C7C0/$file/jul36_2006_netti.pdf)

Kehittämissyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy 2009. Kaunis on Kauppala - esitekirja.

Keltti, Pia 2001. Kuntien kulttuuritoimen virat 1990-luvulla. Kunnalliseen henkilökisteriin perustuva selvitys kuntien kulttuuritoimen virkojen määrän muutoksista vuosina 1992, 1996 ja 1999. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Klamer, Arjo 2006. Cultural Entrepreneurship. Association for Cultural Economics International. Viitattu 23.3.2010.

<http://www.klamer.nl/articles/culture/entrepreneur.php>

Lith, Pekka 2005. Käsityöyrittäjyys Suomessa 2000-luvulla. Yritykset ja alan keskeiset kehityslinjat. Kauppa- ja teollisuusministeriö, Elinkeino-osasto. KTM Julkaisuja 10/2005. Viitattu 30.3.2010.

[http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/35CE2977AB29F24DC2256FF5002B9EEB/\\$file/jul10elo_2005.pdf](http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/35CE2977AB29F24DC2256FF5002B9EEB/$file/jul10elo_2005.pdf)

Länsi-Suomen lääninhallitus 2009. Opas EU-projektin toteuttajalle. Projektikäytäntöjä esimerkein ohjelmakausi 2007-2013. Versio I. Viitattu 18.3.2010.

<http://www.laaninhallitus.fi/lh/lansi/siv/home.nsf/pages/ADEDA746C30C8982C2256C09002A0E0E?opendocument>

Löfman, Liisa & Läykki, Maj-Lis 2009. Esiselvityshanke. Perinne – Luovuus – Tulevaisuus, KulttuuriCampus Ikaalinen.

Maaseutuverkosto 2008. Hanketoimijan käsikirja Manner-Suomen maaseudun kehittämishojelmista 2007-2013 rahoitettaville hankkeille. Maaseutuverkoston julkaisuja 1/2008. Viitattu 25.2.2010.

http://www.maaseutu.fi/attachments/verkostoyksikko/5yqkQYVlt/Hanketoimijan_kasikirja_20082008.pdf

Nallimaa-Luoto, Terhi 2007. Ikaalisten entisen emäpitäjän historia IV. Nälkämaasta kylpyläkaupungiksi 1853-2000. Oy. Ikaalisten kaupunki.

Opetusministeriö 2003. Kulttuurimatkailu ja kestävä kehitys. Valtionhallinnon käynnistämän yhteistyön tuloksia Suomen ja Venäjän Karjalan raja-alueella. Opetusministeriön julkaisuja 2003:26. Viitattu 20.3.2010.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_113_keke2003_26.pdf?lang=fi

Opetusministeriö 2005. Kolme puheenvuoroa luovuuden edistämisestä. Luovuusstrategian osatyöryhmien raportit. Opetusministeriön julkaisuja 2005:35. Viitattu 17.3.2010.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_300_opm35.pdf?lang=fi

Opetusministeriö 2009. Luova talous ja kulttuuri innovaatiopolitiikan ytimessä. Opetusministeriön julkaisuja 2009:30. Viitattu 17.3.2010.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm30.pdf>

Purje, Henri 2008. Luovaa kasvua kaikille? Viitattu 16.3.2010.

<http://global.finland.fi/Public/default.aspx?contentid=126315&nodeid=40121&contentlan=1&culture=fi-FI>

Pirkanmaan liitto 2007. Pirkanmaan kulttuurin toimenpideohjelma 2007. Pirkanmaan liitto, Tampere. Julkaisu B 102. Viitattu 3.3.2010.

http://www.pirkanmaa.fi/fileadmin/pirkanmaa/julkaisut/toimenpideohjelma_NETTl.pdf

Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi & Selkee, Johanna & Winqvist, Ditte 2008. Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa. Kulttuuritoiminnan kustannukset 23 kaupungissa vuonna 2007. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore ja Suomen Kuntaliitto. Viitattu 17.3.2010.
<http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p081124152439Q.pdf>

Saukkonen, Pasi & Ruusuvirta, Minna 2009. Toiveet, tavoitteet ja todellisuus. Tutkimus kulttuuripoliitikasta 23 kaupungissa. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cupore. Cuporen julkaisuja 15.

Seppälä, Päivi 2009. Ikaalisten Wanha Kauppala. Pienin – kaunein – rakkain. (2. painos). Ikaalinen: Ikaalinen Oy.

Suomen Kuntaliitto 2002. Kunta ja seurakunta – yhteistyössä yhteisön hyväksi. Viitattu 1.3.2010.
<http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p060621093235W.pdf>

Suutari, Timo 2007. Kulttuuriyrittäjyyden kehittäminen ja luovien alojen klusteroituminen kulttuurikeskus Vanhassa Paukussa. Helsingin yliopisto, Ruralia-istituutti. Raportteja 22. Viitattu 23.3.2010.
<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja22.pdf>

Turun Kauppakorkeakoulu 2007. Luovan kentän yritystoiminta. Elinkelpoisuus ja kehityssuunnat. Mediaryhmä, Turun kauppakorkeakoulu. Viitattu 20.3.2010.
http://www.digibusiness.fi/uploads/reports/1182411434_luovan_kentan_yritystoiminta.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2009. Luovien toimialojen kuvaukset. Muotoilu ja käsityö. Viitattu 30.3.2010.
<http://www.luovatampere.fi/getfile.php?file=514>

United Nations 2008. Creative Economy Report 2008. The Challenge of Assessing the Creative Economy: towards Informed Policy-making.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Äikäs, Topi Antti 2004. Imagoa etsimässä. Kaupunki- ja aluemarkkinoinnin haasteista mielikuvien mahdollisuuksiin. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Acta-julkaisu 166. Viitattu 1.3.2010.

<http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p051122145359B.pdf>

LIITTEET

LIITE 1. Kyselylomake

Hei kädentaitaja!

Rahkolan Joulutalo järjestettiin jouluna 2009 ensimmäisen kerran. Tällä kyselyllä kartoitan Joulutalon onnistumista kädentaitajien näkökulmasta ja kerään kehittämissuhteita tulevaisuutta varten. Palautteen avulla Joulutaltoa pyritään kehittämään toivomaanne suuntaan.

Kysely on osa opinnäytetyötäni, jonka aiheena on Ikaalisten kaupungin KulttuuriCampus-hanke. Rahkolan Joulutalo oli osa tätä hanketta. Hankkeen tavoitteena on löytää keinoja hyödyntää nykyistä paremmin Ikaalisten kulttuuriperinnön ja -ympäristön sekä kulttuuritoimijoiden potentiaalia kaupungin tulevaisuuden vetovoimatekijöinä. Hankkeen esiselvitysvaihe päättyy 28.2.2010 ja hankkeelle haetaan jatkorahoitusta kevään 2010 aikana.

Lomakkeessa on 16 kysymystä. Merkkaathan vastauksesi lomakkeeseen selvästi, esimerkiksi eri värillä. Jos sinulla on kysyttävää liittyen kyselyyn, vastaan mielelläni! Voit palauttaa vastauksesi sähköpostitse osoitteeseen sanna.jalaskoski@gmail.com tai postitse osoitteeseen Ikaalisten kulttuuritoimi / Sanna Jalaskoski, PL 33, 30501 Ikaalinen. Vastaathan kyselyyn 1.3.2010 mennessä.

Käsittelen vastaukset luottamuksellisesti. Vastaajien nimet ja yksittäiset vastaukset eivät tule ilmi lopullisessa työssä. Kiitos vastauksistasi!

Sanna Jalaskoski
Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylä
040 537 1485
sanna.jalaskoski@gmail.com

TAUSTATIEDOT

Ikä alle 25 vuotta
 25-39 vuotta
 40-60 vuotta
 yli 60 vuotta

Sukupuoli mies
 nainen

Kotipaikkakunta _____

RAHKOLAN JOULUTALO**1. Kuvaile lyhyesti päämyyntiartikkelisi Rahkolan Joulutalossa**

2. Mistä sait ensimmäisen kerran tiedon Rahkolan Joulutalon järjestämisestä?

- 1 Internetistä
- 2 Sähköpostitse
- 3 Sanomalehdestä
 - a Pohjois-Satakunta
 - b Aamulehti
 - c muu, mikä? _____

- 4 Radiosta
 - a Radio Suomi
 - b Radio Sun

- 5 Kuulopuheena

Muuten, miten? _____

3. Miten Rahkolan Joulutalo vastasi odotuksiasi?

- 1 Erittäin hyvin
- 2 Hyvin
- 3 Kohtalaisesti
- 4 Huonosti

4. Mikä oli parasta Rahkolan Joulutalossa? (valitse korkeintaan kolme vaihtoehtoa)

- 1 Kahvio
- 2 Käsityötuotteet
- 3 Taidehuone
- 4 Tapahtumat
- 5 Yhteisöllisyys
- 6 Hintataso
- 7 Asiakaspalvelu
- 8 Miljö
- 9 Tunnelma
- 10 muu, mikä? _____

5. Mitä mieltä olet Rahkolan Joulutalon aukioloajoista? (30.11.-18.12. ark. 12-18, la-su 12-16)

- 1 Erittäin hyvät
- 2 Hyvät
- 3 Kohtalaiset
- 4 Ei ollenkaan sopivat

Muutosehdotukseni aukioloaikoihin: _____

6. Rahkolan Joulutalossa oli mielestäni tapahtumia

- 1 liikaa
- 2 sopivasti
- 3 liian vähän

7. Lisäkö Rahkolan Joulutalo myyntiäsi

- 1 merkittävästi
- 2 jonkin verran
- 3 ei lainkaan

8. Rahkolan Joulutalon tuotevalikoima oli mielestäni riittävän monipuolinen?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

Jos ei, mitä valikoimasta puuttui? _____

9. Pitäisikö mielestäsi Rahkolan Joulutalo järjestää myös tänä vuonna?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

Jos ei, miksi? _____

10. Muuta palautetta ja kehittämisehdotuksia Rahkolan Joulutalosta:

KULTTUURICAMPUS

11. Olen kuullut Kulttuuricampus-hankkeesta aiemmin

- 1 Kyllä
- 2 Ei

12. Mitä toivot KulttuuriCampukselta jatkossa?

13. Mitkä ovat mielestäsi Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksia?

14. Millaisena näet Ikaalisten kulttuurielämän ja KulttuuriCampuksen toiminnan 5 vuoden kuluttua?

15. Olisitko valmis tulemaan mukaan KulttuuriCampuksen vetovastuuseen perustettavaan mahdolliseen osuuskuntaan?

- 1 Kyllä
- 2 Ehkä
- 3 Ei

Jos ei, miksi? _____

16. Terveisesi KulttuuriCampus-ohjausryhmälle:

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi!

LIITE 2. Konsultaatiokysymykset

1. Mitä tahoja edustat ja miksi olet mukana KulttuuriCampus-hankkeen ohjausryhmässä?
2. Mitkä ovat edustamasi tahon intressit olla mukana hankkeessa?
3. Mikä on mielestäsi ohjausryhmän tärkein tehtävä tässä hankkeessa?
4. Mikä on mielestäsi hankkeen tärkein tavoite?
5. Kuinka realistisia hankkeen tavoitteet mielestäsi ovat?
6. Mikä on mielestäsi KulttuuriCampuksen suurin haaste?
7. Ketkä hyötyvät hankkeesta eniten?
8. Mitä konkreettista hyötyä KulttuuriCampus-hankkeesta on kuntalaisille?
9. Onko Rahkola mielestäsi sopiva paikka KulttuuriCampuksen fyysisiksi puitteiksi?
10. Mitkä ovat mielestäsi Ikaalisten kulttuurielämän vahvuuksia?
11. Millaisena näet Ikaalisten kulttuurielämän ja KulttuuriCampuksen toiminnan 5 vuoden kuluttua?